

Utjecaj socioekonomskog statusa roditelja na obrazovne aspiracije studenata

---

Mrčela, Antea

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:839359>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ SOCIOEKONOMSKOG STATUSA RODITELJA NA
OBRAZOVNE ASPIRACIJE STUDENTA**

ANTEA MRČELA

Split, 2020.

**FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
SOCIOLOGIJA OBITELJI**

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ SOCIOEKONOMSKOG STATUSA RODITELJA NA OBRAZOVNE
ASPIRACIJE STUDENTA**

STUDENTICA:

Antea Mrčela

MENTORICA:

izv.prof.dr.sc. Gorana Bandalović

Split, rujan, 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OBITELJ I ŠKOLA	3
2.1. Uloga i utjecaj obitelji na postignuća učenika	3
2.1.1. Očekivanje određenog školskog uspjeha	4
2.1.2. Roditeljska uključenost i zanimanje u školske aktivnosti	5
2.1.3. Roditeljska svijest o obrazovanju i surađivanje sa školom	5
3. UTJECAJ SOCIOEKONOMSKOG STATUSA RODITELJA NA OBRAZOVNE ASPIRACIJE POTOMKA	7
3.1. Kulturni kapital	8
4. OBRAZOVNA POLITIKA I OBRAZOVNE ŠANSE	9
4.1. Rodne razlike u obrazovanju	11
4.2. Važnost cjeloživotnog obrazovanja	12
5. METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA	14
5.1. Ciljevi i hipoteze provedenog istraživanja	14
5.2. Metoda, uzorak, instrument i provedba istraživanja	15
5.2.1. Metodološki pristup i uzorak	15
5.2.2. Instrument	15
5.3. Provedba istraživanja i obrada podataka	16
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	17
6.1. Mjesto življenja	17
6.2. Završena srednja škola i odabir fakulteta	17
6.3. Sociodemografska slika roditelja	19
6.4. Prihodi i stambena situacija kućanstva	23
6.5. Poslovni život ispitanika i prihodi tijekom studija	27
6.6. Životne navike i aktivnosti studenata	28
6.7. Obiteljske životne navike	32
6.8. Obrazovne aspiracije neposredno pred upis fakulteta i navike učenja	36
6.9. Obrazovne aspiracije tijekom studiranja i utjecaj roditelja na odabrani fakultet	37
7. ZAKLJUČCI	43
8. LITERATURA	45
9. PRILOZI	47
9.1. Upitnik	47

9.2. Protokol	51
SAŽETAK.....	53
SUMMARY	54
BILJEŠKA O AUTORICI	55

1. UVOD

Obitelj je relativno noviji pojam koji se u današnjem značenju razvio početkom 20. stoljeća, ali međusobni odnosi i interakcije među članovima sežu daleko u povijest. Obitelj se stoga, smatra jednim od glavnih čimbenika koji utječu na razvoj pojedinca, odnosno, na razvoj mladih osoba što je glavni interes ovog rada. Prema tome, obitelj je najvažnija institucija procesa socijalizacije koja u svojoj osnovi pruža i socioekonomsku strukturu te u konačnici oblikuje pojedince od djeteta do odrasle osobe.

Mnogobrojni istraživači, domaći i strani, bavili su se utjecajem socioekonomskog statusa obitelji na uspjeh djeteta, učenika ili studenta, poput Baranović (2014), Gregurović (2010), Ivanović, Rajić Ostojić (2012), Lee, Burkham (2002), Škorokov (2014) i drugi. Spomenuti autori mišljenja su kako socioekonomski faktor značajno utječe na psihofizičke sposobnosti djeteta kao i na razvoj određenih vrijednosti i morala. Socioekonomski status tvori kulturni kapital pojedinca ili grupe što čini njihov habitus i u određenom postotku osigurava određen način i životni stil, kako u sadašnjosti, tako i u budućnosti pojedinca.

U središtu ovog rada nalazi se upravo socioekonomski status roditelja i njegov utjecaj na aspiracije studenata. Rezultati istraživanja pokazat će „pada li jabuka daleko od stabla“, odnosno u kojoj mjeri student slijedi korake svojih roditelja. Socioekonomski status iznimno je bitan jer se u većini istraživanja izdvaja kao faktor zbog kojeg se može govoriti i o društvenoj stratifikaciji, (ne)jednakosti među pripadajućim slojevima te rodnim razlikama među pojedincima, ali isto tako i sredstvo koje može pomoći pri postizanju meritokratskog društva.

Socioekonomski status u Hrvatskoj posredno ili neposredno utječe na sve etape obrazovanja pojedinca. Bez obzira na „besplatno“ školovanje (na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini), socioekonomski status je i dalje povezan s mogućnostima izbora škole, školskog programa i daljnjeg profiliranja učenika.

Cilj ovoga rada je ispitati povezanost socioekonomskog statusa roditelja i obrazovnih aspiracija studenata. Kako bi se pružio bolji uvid u sve čimbenike i odrednice ove tematike, rad se dijeli na dva dijela od kojih prvi prikazuje teorijske okvire (poglavlja 2, 3 i 4), dok je drugi dio orijentiran na metodološke aspekte i rezultate istraživanja.

Nakon uvoda, drugo poglavlje obrađuje definicije obitelji i škole. Kroz već provedena istraživanja pruža se uvid u odnos između roditelja i djeteta (u pogledu obrazovanja), između

škole i djeteta te škole i roditelja. Treće je poglavlje glavna tema teorijskog dijela te objašnjava pojam i koncept socioekonomskog statusa koji proizlazi iz kulturnog kapitala pojedinca te na koje načine utječe na društvo. Četvrto poglavlje dotiče se teme obrazovne politike u smislu organizacije na mikro i makro razini. Obrađuje se problematika stratifikacije, odnosno nejednakosti u obrazovnim postignućima te na koji način poboljšati sustav u kontekstu meritokratskog društva. Sljedeća poglavlja predstavljaju rezultate istraživanja koji će se usporediti s prethodnim istraživanjima, zajedno sa zaključkom i objašnjenjem postavljenih, istraživačkih hipoteza. Na kraju rada nalazi se popis korištene literature, metodološka i empirijska arhiva, sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku te bilješka o autorici.

2. OBITELJ I ŠKOLA

Obitelj je skupina ljudi izravno povezanih srodničkim vezama pri čemu odrasli pripadnici preuzimaju odgovornost za brigu o djeci. Najpoznatiji i standardizirani oblik obitelji naziva se nukleusna obitelj u kojoj dvoje odraslih ljudi živi u kućanstvu zajedno s vlastitom i/ili posvojenom djecom (Giddens, 2007, 173).

Prema Giddensu, proces kojim djeca i ostali članovi društva uče o načinu života u svojem društvu zove se socijalizacija. Stoga je socijalizacija glavni put transmisije kulture tijekom vremena i između generacija (Giddens, 2007, 26). U individualnom razvoju članova društva, odnosno, pojedinaca od iznimne je važnosti navedeni proces. Primarnom socijalizacijom dijete upija ponašanje roditelja i aktivno uči o društvenim normama. Tome se sekundarnom socijalizacijom pridružuju prijatelji, šira obitelj te škola i školsko okruženje. Socijalizacija traže čitav život, što znači da ne prestaje kad dijete napuni osamnaest godina i kada postaje adolescent, već se međusoban, interaktivni utjecaj nastavlja. U tom se prijelaznom razdoblju najviše miješa utjecaj roditelja s utjecajem profesora i ostalih učenika.

Škola i vršnjaci su, dakle, čimbenici sekundarne socijalizacije u kojem dijete širi svoje vidike van obiteljskog okruženja. Proces obrazovanja značajan je za oblikovanje načina razmišljanja, zaključivanja pa čak i za „potvrđivanje“ određenih vrijednosti i normi koje je dijete u početku učilo s roditeljima ili pak za stvaranje potpuno novih vrijednosnih sustava. Obrazovanje je interaktivan proces jer uključuje kombinacije izravne interakcije, suradničkog posla ali i samostalnog proučavanja i studiranja (Giddens, 2007, 490). Stoga ne čudi da odnos učenika i profesora, kao i učenika i vršnjaka nije zanemariv. Osim obrazovne funkcije škole, ona također izgrađuje i duhovne odlike sposobnosti koje čovjeka čine čovjekom (Baranović, 2009, 332).

2.1. Uloga i utjecaj obitelji na postignuća učenika

Brojna su istraživanja pokazala da su sociodemografske karakteristike obitelji, poput socioekonomskog statusa (SES), strukture obitelji, razvoda, karakteristika majke, veličine obitelji i karakteristika susjedstva povezane s akademskim postignućem učenika (Barry, 2005.; Bilić, 2001.; Čudina-Obradović i Obradović, 1995.; Magdol, 1991.; Rečić, 2003.; White, 1982.), stoga ne čudi da je upravo SES ključan i u središtu proučavanja društvenih istraživača. Školski uspjeh rezultat je psihofizičkih osobina učenika. Uspjeh u školi definira

se kao stupanj u kojem su učenici trajno usvojili nastavni program propisanih znanja, vještina i navika te razvili psihofizičke sposobnosti (Enciklopedijski rječnik pedagogije prema Bedeniković, 2009, 331). Pod školskim uspjehom također se podrazumijeva i prilagođavanje učenika društvenoj sredini (Zloković prema Škorokov, 2014). Istraživanja određenih autora poput Čudina-Obradović (1986), Zloković (1996), Rečić (2003) pokazala su da je obitelj jedan od važnijih čimbenika razvoja djetetove osobnosti i uspjeha u školi. Utjecaj obitelji na školski uspjeh manifestira se kroz ekonomsku klimu u obitelji, obrazovanje roditelja, stil odgoja, veličinu obitelji i red rođenja djeteta što sveukupno tvori socioekonomski utjecaj, kako tvrdi Bedeniković (2009). Iz tog proizlaze određena roditeljska očekivanja kada je u pitanju školski uspjeh, kao i razina roditeljske uključenosti te utjecaj obiteljskog sklada i svijesti roditelja na dijete.

Kroz socioekonomski status obitelj, dakle, postavlja temelje emocionalnoga, socijalnog i moralnog razvoja osobnosti i stvara temelje za uključivanje djeteta u složene društvene odnose te njihovo razumijevanje i prihvaćanje društvenog ponašanja (Bedeniković, 2009, 332).

2.1.1. Očekivanje određenog školskog uspjeha

Mnogi autori, a posebice Barušić i Barbatović (2010) ističu dvosmjernost roditeljskog očekivanja sa školskim rezultatima djeteta. Od obilježja obitelji kao najbolji prediktor školskog uspjeha u velikom broju istraživanja pokazao se socioekonomski status obitelji. Oni roditelji koji su dulje ostali u sustavu obrazovanja, čime su postigli višu obrazovnu razinu, mogu očekivati da će i njihovi potomci u obrazovnom kontekstu postizati bolje rezultate. S druge strane, oni koji su ranije napustili obrazovanje mogu očekivati da će i njihovi potomci u obrazovnom kontekstu imati niža postignuća (Barušić, Barbatović, 2010, 711). Međutim, isto tako je moguće da će roditelji nižeg socioekonomskog statusa imati velika očekivanja u obrazovnom kontekstu djeteta. Ovakav slučaj naziva se „izlazak iz začaranog kruga siromaštva“ gdje se u obitelji nižeg socioekonomskog statusa i dalje visoko vrednuje stjecanje obrazovanja kao način za pomicanje društvenog statusa (Baucal, 2012, 19).

2.1.2. Roditeljska uključenost i zanimanje u školske aktivnosti

Roditeljska uključenost ispituje se prema nekoliko kriterija. To su količina roditeljske uključenosti, njezina kvaliteta i vrsta. Količina uključenosti jest vrijeme koje oba roditelja ili jedan od njih aktivno provode u igri ili razgovoru s djetetom ili u poučavanju djeteta. U ovom istraživanju ispitala se uključenost roditelja u školske obaveze studenta, odnosno jesu li roditelji pomagali i u kojoj mjeri svojoj djeci kod učenja gradiva ili pisanja domaće zadaće. Jedan od najpostojanijih rezultata u istraživanju roditeljske uključenosti jest utvrđena veza između obrazovanja roditelja i uključenosti. Pokazalo se da se obrazovaniji roditelji više i kvalitetnije bave svojom djecom (Sayer i sur. prema Bedeniković, 2009, 333). Rajeswari (2014) tvrdi što je viši obiteljski dohodak, to je i veća roditeljska uključenost u obrazovanje djeteta. Uzimajući u obzir rezultate nekih istraživanja (Grolnik i Sloviacsek, 1994.; Fantuzzo i sur., 2000.), razlikuju se tri vrste roditeljske uključenosti: 1. neposredan rad na školskim zadacima – pomaganje djetetu neposredno u njegovim školskim "zadacima 2. posredan rad s djetetom koji se odvija izvan okvira školskih zadataka – bavljenje djetetom u slobodno vrijeme i stvaranje prilika za učenje u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima 3. suradnja sa školom – aktivno traženje ili održavanje suradnje s nastavnikom ili školom. Rezultati istraživanja pokazali su da svaki oblik roditeljske uključenosti povećava motivaciju za učenje, rad i bavljenje školskim obvezama kod djeteta, te da su učenici čiji su roditelji pokazali interes za njihovo učenje i rad postizali bolje rezultate i tražili dodatne izvore znanja. Nije važno koliko vremena roditelj provodi s djetetom nego kako ga provodi (Bedeniković, 2009, 334).

2.1.3. Roditeljska svijest o obrazovanju i surađivanje sa školom

Autor Rajeswari (2014), osim što govori o obiteljskom dohotku kao čimbeniku roditeljske uključenosti, također ističe važnost uvođenja posebnih programa koji bi u roditeljima trebali probuditi svijest pripadanja „slabijim“ društvenim slojevima te svjesnost o važnosti roditeljske uloge u djetetovom obrazovanju. Poboljšanje obrazovanja među slabijim redovima društva treba biti orijentirano na smanjivanje siromaštva. Inicirati redovita primanja te stalno zaposlenje što će pomoći da njihova djeca upišu kvalitetne fakultete. Zatim se navodi i organizacija kampanje za podizanje svijesti roditelja o samoj važnosti obrazovanja. Jedan od

načina za podizanje svijesti jest održavanje redovitih sastanaka za roditelje, kao i podjela domaćih zadaća učenicima koje bi potakle roditelje da aktivno sudjeluju u obrazovanju djeteta (Rajeswari, Usha, 2014).

Povećanjem svijesti roditelja o važnosti obrazovanja rezultirat će uključenošću u nastavni plan i program. Velik broj autora (Pahić, Mihaljević-Ridački, Bauch i drugi) ističu kako je to bitan faktor koji vodi ka poboljšanju sustavnog obrazovanja. Prema školskim propisima, surađivanje sa školom je obavezno, a također postoji velik broj istraživanja koja dokumentiraju povezanost dječjeg postignuća i roditeljske uključenosti (Daniel prema Pahić, Mihaljević-Ridački, Vizek-Vidović, 2011, 166). Ipak, nekim aspektima suradnje škole i roditelja u istraživanjima se ne pridaje dovoljna pažnja. Jedan od tih aspekata je sredina u kojoj se škola nalazi. Tako, na primjer, neki autori navode kako na stupanj roditeljskog sudjelovanja i zadovoljstva školom može utjecati pripadnost gradskoj, odnosno seoskoj sredini. Manje, bolje povezane seoske sredine svojom strukturom općenito povećavaju uključenost roditelja u živote svoje djece, pa tako i u njihov odgoj i obrazovanje, i po tome su u prednosti pred školama u velikim gradovima. (Bauch prema Pahić i sur., 2011, 166).

Rezultati istraživanja Pahić i suradnika (2011) govori da roditelji u Hrvatskoj gotovo u potpunosti prihvaćaju partnerski odnos roditelja i škole, međutim neke segmente školskog života vide isključivo kao posao roditelja ili posao škole, dakle, odvajaju suradnju.

3. UTJECAJ SOCIOEKONOMSKOG STATUSA RODITELJA NA OBRAZOVNE ASPIRACIJE POTOMKA

Socioekonomski status (SES) je sociodemografska karakteristika pojedinca ili grupe, u ovom slučaju obitelji, koja se definira kao relativan položaj unutar društvene hijerarhije ovisno o pristupu ili raspoloživosti financijskih sredstava, moći i društvenog prestiža (Sirin prema Baranović, 2014, 286). Socioekonomski status pojedinca ima utjecaj na sve sfere njegova/ njezina života, pa tako i na obrazovanje. Kao najvažniji prediktori obrazovnog uspjeha ispituju se obiteljski prihodi te obrazovanje i zanimanje roditelja koji indiciraju u kojoj su mjeri učeniku/ci dostupni materijalni resursi potrebni za uspjeh u školi (Baumert, Schümer prema Baranović, 2014, 286). „Sveobuhvatne metaanalize pokazuju da je odnos socioekonomskoga statusa i obrazovnih postignuća vrlo postojan (White prema Barušić, Barbatović, 2010, 712) te da je obrazovanje roditelja među većinom ispitanih indikatora SES-a jedan od najstabilnijih prediktora“ (Schiller i sur. Barušić, Barbatović, 2010, 712). Mnogi se autori (Bowey, 1995.; Luster i McAdoo, 1996.; Rečić, 2003.; Smith i Dixon, 1995) slažu da djeca obrazovnijih roditelja u konačnici postižu bolje rezultate u školi. Obrazovniji roditelji u većoj su mogućnosti osigurati bolje mogućnosti obrazovanja, pomagati djetetu u učenju te mu na taj način prenijeti kompetencije i podučiti ih istima (Noack prema Đurić, 2015, 13). Bedeniković tvrdi da obrazovani roditelji postavljaju veće zahtjeve pred svoju djecu, brže uočavaju i ispravljaju pogreške u odgoju te bolje surađuju sa školom.

„OECD PISA (OECD's) *Programme for International Student Assessment*), tj. Program za međunarodnu procjenu učenika jedno je od najvećih međunarodnih istraživanja obrazovanja čija je glavna namjena prikupljanje i pružanje, kreatorima obrazovnih politika zemalja sudionica, međunarodno usporedivih podataka o obrazovnim postignućima učenika te podataka o institucionalnim, obiteljskim i učeničkim faktorima koji mogu pomoći u objašnjenju razlika u postignuću. PISA mjeri različite dimenzije pismenosti i znanja, kao i sposobnost primjenjivanja tog znanja u svakodnevnim situacijama, što odgovara konceptu cjeloživotnog učenja. Iz tog razloga PISA nije isključivo procjena znanja stečenog tijekom prethodne školske godine, već procjena znanja i vještina akumuliranih od samog rođenja“ (Willms prema Gregurović, Kutli, 2010, 181). Rezultati i analiza PISA istraživanja u Hrvatskoj je potvrdila značajnu povezanost SES-a i postignuća učenika. Indikatori obiteljskog okruženja reflektiraju razlike među učenicima, a posredno opisuju i značajke šire zajednice preko agregacije učenika koji potječu iz sličnih okruženja.

3.1. Kulturni kapital

Koncept kulturnog kapitala predstavio je Bourdieu (1997), a odnosi se na posjedovanje jezičnih kompetencija i kulturnih sklonosti, posjedovanje kulturnih dobara te obrazovanje roditelja. Koncept stavlja naglasak na ekonomski kapital (ekonomska moć), socijalni kapital (društvena moć) te na pripadnost pojedinca određenoj društvenoj klasi čiji način života utječe na djelovanje pojedinca i njihova, u ovom slučaju, obrazovna postignuća. Bourdieu je isticao da pojedinci posjeduju različite količine ekonomskog, kulturnog i socijalnog kapitala dok obrazovni sustav i obrazovne institucije svojom strukturom podliježu isključivo „privilegiranim“ pojedincima koji dolaze iz više društvene klase.

Odrednice koje čine kulturni kapital uključuju obrazovanje roditelja, posjedovanje knjiga i drugih kulturnih dobara, participaciju u aktivnostima visoke kulture, obiteljske čitalačke navike ili literarne preferencije (Sullivan prema Baranović, 2014, 286).

Efekt kulturnog kapitala moguće je ispitati i kroz određeni predmet u školi. Primjerice, PISA istraživanje u Danskoj potvrdilo je pretpostavku da učenici/ce iz obitelji višeg socioekonomskog i sociokulturnog statusa postižu u prosjeku bolji uspjeh iz matematike, kao i da češće biraju srednje škole sa zastupljenijom matematikom od učenika/ ca nižeg statusa. „Takav nalaz ne iznenađuje jer je riječ o gimnazijama i prestižnijim tehničkim školama koje bolje od drugih škola omogućuju stjecanje obrazovnih pretpostavki za nastavak obrazovanja na fakultetima i zapošljavanje u ekonomski atraktivnim i uglednim zanimanjima“ (Baranović, 2014, 300). „Pokazalo se da su obrazovanje roditelja i posjedovanje klasične i/ili stručne literature (indikator i kulturnog kapitala) pozitivno povezani s ocjenom iz matematike. Ovi nalazi u skladu su s rezultatima studije u kojoj se obiteljsko posjedovanje knjiga i drugih kulturnih dobara pokazalo značajno povezanim s matematičkom kompetencijom ispitanih učenika/ca“ (Jungbauer-Gans prema Baranović, 2014, 300).

Institucionaliziranjem mogućnosti da naslijeđene kulturne razlike utječu na akademska i profesionalna postignuća učenika, škola doprinosi održanju postojećih klasnih razlika i neegalitarnog društvenog sustava. Bourdieu ovo instrumentaliziranje kulture naziva „simboličkim nasiljem“, te tvrdi „da je prijenos kulturnog kapitala, bez sumnje, najskrivenija forma nasljednog transfera kapitala“, koja „u sustavu strategija za reprodukciju kapitala, dobiva na važnosti u mjeri u kojoj izravni i vidljivi oblici transfera postaju predmetom društvene kritike i kontrole“ (Bourdieu prema Puzić, 2009, 272).

4. OBRAZOVNA POLITIKA I OBRAZOVNE ŠANSE

Dosadašnja istraživanja (Holta, Campbell, 2004) o obrazovnoj politici škole ukazala su na to da škola organizacijom nastavnih aktivnosti uistinu djeluje na školski uspjeh pojedinca. Tako su bolji školski uspjeh postizali učenici u školama koje su imale jasno zacrtan cilj razvoja i djelovanja, visok stupanj suradnje i komunikacije između škole i roditelja te visok stupanj društvene uključenosti i očekivanja za sve učenike. U takvim se školama redovito provodi nadzor učenja i proučavanja učenika te se potiče stručno usavršavanje učitelja (Bedeniković, 2009, 332). Ovakva idealna slika škole nije uvijek prisutna te neki autori (Lee, Burkam, 2002) i dalje naglašavaju nedostatak meritokracije, odnosno početnu (ne)jednakost šansi kod svih učenika, bez obzira kojem sociodemografskom sloju pripadaju. Prema autorima, uspjeh u školi osnova je za uspjeh u životu adolescenata, a prediktori su ujedno i odabir fakulteta što na kraju utječe na odabir zanimanja i hoće li dobiti posao u struci te koliko će biti plaćeni.

Mnogo je prediktora koji sprečavaju obrazovanje da djeluje kao „netko tko izjednačava“. Škole koje opskrbljuju učenike s manjim primanjima, automatski primaju manje sredstava te se suočavaju s većim poteškoćama. Lee i Burkam ističu kako je nejednakost u kvaliteti među školama već poprilično prepoznata te se o tome piše „na široko“, dok se o nejednakim mogućnostima djece na početku obrazovanja dosta manje govori (Lee, Burkam, 2002). Od škole je prihvatljivo očekivati da poveća uspjeh za sve učenike, neovisno o rasi, socioekonomskom statusu, klasi i sličnom, ali također je nemoguće očekivati da će nadići sve prepreke i eliminirati već postojeće nejednakosti.

Djeca bez početničkih prednosti kreću u vrtić značajno lošijih kognitivnih sposobnosti, tvrde Lee i Burkam (2002). To prethodi upisivanju u škole slabijih resursa što samo još više ističe početnu nejednakost. Zaključci su temeljeni na analizama Odjela za obrazovanje: Longitudinalna studija ranog djetinjstva.

Pavić i Vukelić (2009) polaze od tvrdnje da u suvremenome, informacijskom društvu obrazovanje ima sve veću ulogu, kako u pogledu stvaranja društvenog blagostanja, tako i u pogledu utjecaja na stvaranje društvenih nejednakosti. Jednakost obrazovnih šansi stoga se nameće kao bitna sastavnica postizanja pravednoga, meritokratskog društva, a ona uključuje smanjivanje utjecaja socijalnog podrijetla na obrazovna postignuća kako bi ona predstavljala rezultat individualne nadarenosti i truda. Sugeriraju kako bi informatizacija gospodarstva trebala omogućiti i preciznije definirati specifične potrebe potrošača putem istraživanja tržišta, što bi dovelo do specijalizacije u organizaciji rada i života.

„Ako suvremeno društvo, zasnovano na znanju i informacijama, opisujemo u dijakronijskom smislu, kao novu epohu u razvoju društava (u najmanju ruku onih zapadnih), tada se najčešće rabi izraz »postindustrijsko društvo«, dok se u slučaju sinkronijske karakterizacije suvremenih društava najčešće koriste izrazi »informatičko društvo« ili »društvo znanja« (Böhme prema Pavić, Vukelić, 2009, 54).

Ovako opisan novi tip društva po definiciji uključuje i veću ulogu obrazovanja i obrazovnog sustava, ujedno za društveni položaj pojedinaca, a tako i za blagostanje cijeloga društva. Međutim, porast uloge obrazovanja nadilazi njegovo gospodarsko značenje budući da ima i šire sociološke implikacije. Kako se položaj na tržištu rada i općenito životne prilike svakog pojedinca sve više vezuju uz stupanj njegova obrazovanja, obrazovanje postaje važnim kanalom društvene promocije, a samim time i sredstvom nastanka pravednoga, meritokratskog društva (Pavić, Vukelić 2009, 55).

Obrazovanje je povezano sa stvaranjem ljudskog kapitala, kako ekonomskog, tako i društvenog. U slučaju obitelji koja stoji visoko na hijerarhijskoj sociodemografskoj ljestvici, potomak je „dužan“ visokim obrazovanjem potvrditi i očuvati određeni položaj svoje obitelji. Isto je tako moguće da pojedinac koji dolazi iz obitelji nižeg ekonomskog standarda nastoji poboljšati vlastiti položaj obrazovanjem. Obrazovanje tako postaje „statusno dobro“, sredstvo za postizanje određenog društvenog statusa (Pavić, Vukelić 2009, 56).

Kako ističe John Goldthorpe, „pojam meritokracije ušao je u širu upotrebu između ostalog i zbog toga što je obuhvaćao tri već prisutne ideje: ideju o jednakoj dostupnosti kanala društvene promocije putem poslova u državnim službama svim društvenim slojevima, ideju o tome da pristup obrazovanju i uspjeh u njemu trebaju biti povezani s urođenim sposobnostima učenika, a ne njihovim socijalnim podrijetlom te ideju da društvene nejednakosti u industrijskim društvima trebaju biti zasnovane isključivo na razlikama u individualnim postignućima“. Prema najčešćem shvaćanju, meritokratsko bi društvo bilo ono u kojemu je stupanj obrazovanja izrazito povezan s društvenim slojem kojemu pojedinac pripada u odrasloj dobi (stupnjem postignutoga društvenog statusa), odnosno ono društvo u kojemu je socijalno podrijetlo slabo povezano sa stupnjem obrazovanja što ga pojedinac postigne, kao i s njegovim određenišnim društvenim slojem (Goldthorpe prema Pavić, Vukelić, 2009, 57).

Prosječna postignuća djece stoje u jasnoj povezanosti s obrazovnom razinom roditelja, odnosno negativno su povezana s ranim napuštanjem školovanja roditelja, i zato imaju značajne društvene implikacije. Te se implikacije vezuju prije svega uz moguće intervencije u obrazovnoj politici. Intervencije trebaju pokušati ukloniti ili koliko-toliko poništiti negativne efekte vezane uz smanjenu obrazovnu razinu okoline iz koje pojedini učenici dolaze. Postoje

jasne pretpostavke da bi se većim uključivanjem djece koja dolaze iz obitelji niskoga obrazovnog statusa u školski sustav – pohađanjem cjelodnevnoga boravka i/ili dodatnih školskih aktivnosti – mogli ublažiti negativni utjecaji nepoticajne obiteljske okoline (Barušić, Barbatović, 2010, 723).

4.1. Rodne razlike u obrazovanju

Kada se o rodnim razlikama govorilo u kontekstu početka ili sredine dvadesetog stoljeća, isticala se prednost dječaka nad djevojčicama u pogledu uspješnijih rezultata školskoga uspjeha, a u konačnici i uspješnijih sveukupnih postignuća. To ne čudi jer su se u tom razdoblju pretežito muška djeca slala u školu, dok su djevojčice ostajale kod kuće pomagati u kućanskim poslovima. Međutim, novija istraživanja ukazuju na sve veći školski uspjeh djevojčica, posebice kada su u pitanju testovi iz matematike. S vremenom, rodne se razlike smanjuju ili ne postoje, a ako postoje, okreću se u korist djevojčica (Baranović, 2014, 288).

Spolne razlike u obrazovnim postignućima se razlikuju ovisno o vrsti vrednovanja, području koje se vrednuje, ali i dobi učenika (Buchman i sur. prema Jokić, Ristić Dedić, 2010, 347). Generalizirajući različite međunarodne znanstvene spoznaje može se utvrditi da djevojčice postižu viša obrazovna postignuća iskazana školskim ocjenama, dok u slučajevima kada je obrazovno postignuće iskazano rezultatom na vanjskom vrednovanju spolne razlike ovise o ispitivanom području i dobi učenika (Duckworth i Seligman prema Jokić, Ristić Dedić, 2010, 347).

Kada se kao mjera postignuća iz matematike koriste standardizirani testovi znanja, rezultati su nekonzistentni i većinom pokazuju da dječaci postižu više rezultate od djevojčica ili da razlika nema. Nalaze da djevojčice imaju bolje ocjene od dječaka iz matematike, ali i iz većine drugih školskih predmeta objašnjava se time što su djevojčice svojim ponašanjem bolje prilagođene zahtjevima škole: redovitije su u nastavi ili savjesnije u ispunjavanju domaćih zadataka, kao i općenito više disciplinirane i motivirane za uspjeh. U tom smislu, više ocjene djevojčica odražavaju i primjereno školsko ponašanje (Wiest prema Baranović, 2014, 288).

Rodne razlike još uvijek postoje u odabirima srednjih škola, studija i karijera, posebice u području tehničkih znanosti u kojima je poznavanje matematike od velike važnosti (Eccles prema Baranović, 2014, 289). Primjerice, u Hrvatskoj je postotak djevojaka u odnosu na

mladiće značajno veći u srednjim umjetničkim školama (69,9%) i gimnazijama (62,6%) te značajno manji u industrijskim i obrtničkim školama (34,9%) (Državni zavod za statistiku, 2012). U kategoriji tehničkih i srodnih škola omjer djevojaka i mladića je podjednak (49,8% djevojaka i 50,2% mladića), no neke škole mogu se smatrati stereotipno muškima s obzirom na nizak udio djevojaka, kao što su škole u području strojarstva i brodogradnje (4,8% djevojaka), elektrotehnike (5,1%) i graditeljstva (22%), dok se neke škole mogu smatrati stereotipno ženskima poput onih u području ekonomije (69,5% djevojaka) i zdravstva (75,8% djevojaka) (Državni zavod za statistiku, 2008).

Na području Hrvatske rezultati istraživanja koje su proveli Barušić i Barbatović (2010) ukazuje da u višim razredima osnovne škole spolne razlike u uspjehu učenika ne ovise o obrazovanju roditelja, dok se u nižim razredima posebno ističu smanjenje spolnih razlika s porastom roditeljskog obrazovanja. Također istraživanje Jokić i Ristić Dedić (2010) govori o analizama provedenim na populacijskim podacima o školskom uspjehu dvije generacije učenika osnovnih školi koje ukazuju na osrednje spolne razlike, ali znakovite razlike prema obrazovnoj strukturi roditelja. Analize u dvije točke osnovnoškolskog obrazovanja posredno ukazuju na stabilnost ovih učinaka, s time da se na obje mjere obrazovnog postignuća povećava efekt spola u višim razredima osnovne škole. Provedene analize ujedno ukazuju da su spolne razlike izražene u većini kategorija obrazovanja roditelja, te da su razlike manje u najprivilegiranoj kategoriji obrazovanja roditelja (Jokić, Ristić Dedić, 2010, 358).

4.2. Važnost cjeloživotnog obrazovanja

Profesionalni status, kako tvrde Ivanović i Rajić-Stojanović (2012), određuje pojedinca i određuje njegov položaj u društvu. Također utječe i na materijalne prilike te zadovoljenje potreba. Nadodaju kako gotovo svaki čovjek velik dio dana provodi u radu. Upravo je zato važno da je pojedinac zadovoljan i uspješan u svom poslu, a prije svega da pronađe idealno profesionalno usmjerenje. No, nisu svi jednako uspješni u svim poslovima. Razlike u uspješnosti rezultat su čimbenika kao što su individualne razlike u interesima, motivaciji, stečenom znanju, sposobnostima i vještinama svakog pojedinca. U skladu s njima, čovjek se prilagođava specifičnostima rada ili se radni proces prilagođava čovjeku.

Cjeloživotno profesionalno usmjerenje skup je različitih aktivnosti koje pojedincima omogućuju identificiranje vlastitih interesa, kompetencija i mogućnosti kroz cijeli život, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju te upravljali vlastitom

profesionalnom karijerom (Rezolucije Vijeća EU prema Ivanović, Rajić-Stojanović, 2012, 2). To je neprestani i kontinuirani proces koji ne prestaje i traje čitav život koji proizlazi iz potrebe stalnog usklađivanja i unapređenja kompetencija u promjenjivim uvjetima tržišta rada i sve veća raznolikost ponude u obrazovanju što dovodi do povećane potrebe za planiranjem profesionalnog razvoja (Ivanović, Rajić-Stojanović, 2012, 2).

„Profesionalno usmjeravanje učenika osnovne i srednje škole predstavlja tzv. "rane intervencije" i ima preventivno značenje kao pomoć pri donošenju odgovarajućih odluka o izboru obrazovnih programa i/ili zapošljavanja. Hrvatski zavod za zapošljavanje sustavno i organizirano već dugi niz godina provodi profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola te svih onih kojima je potrebna pomoć u odabiru, odnosno promjeni obrazovnog programa i/ili zanimanja. Profesionalno usmjeravanje učenika je organizirano kroz tzv. "sustav lijevka", odnosno korak po korak, a uključuje ispitivanje profesionalnih namjera učenika, profesionalno informiranje i profesionalno savjetovanje, odnosno tri međusobno povezane komponente. Profesionalno informiranje odnosi se na sustavno pružanje različitih informacija u vezi s izborom zanimanja i zapošljavanja, a profesionalno savjetovanje na usklađivanje psihofizičkih karakteristika pojedinca s objektivnim zahtjevima daljnjeg školovanja i mogućnosti zapošljavanja. Praćenjem učenika nakon procesa profesionalnog usmjeravanja evaluira se uspješnost primijenjenih metoda i postupaka“ (Ivanović, Rajić-Stojanović, 2012, 3).

Osim profesionalnog usmjeravanja učenika, od iznimne važnosti smatra se cjeloživotno usavršavanje roditelja. Roditelj koji čitav život provodi u usavršavanju vlastitog znanja također će pružati primjer djetetu i na latentan način poticati i dijete u istom. Zbog toga ne čudi što se pojam cjeloživotnog učenja sve češće spominje u svakodnevnom govoru, ali i u literaturi.

5. METODOLOŠKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

5.1. Ciljevi i hipoteze provedenog istraživanja

Tema ovog istraživanja, a ujedno i opći cilj je ispitati povezanost socioekonomskog statusa roditelja s obrazovnim aspiracijama i postignućima studenata koji su netom upisali studijski program. Postavila su se tri posebna cilja, od kojih prvi ispituje povezanost visokog stupnja obrazovanja roditelja s također, visokim stupnjem obrazovanja kod studenta. To bi značilo da se polazi od pretpostavke ukoliko jedan roditelj ili oba imaju završen fakultet da će se iste aspiracije pojavljivati i kod djeteta. Drugi poseban cilj odnosi se na usporedbu sličnosti u odabiru područja školovanja roditelja i djeteta. I naposljetku, cilj je ispitati navike u životu studenta i jesu li i u kojoj mjeri su povezane sa socioekonomskim statusom roditelja.

S obzirom na veliku količinu provedenih istraživanja navedenih u teorijskom djelu rada, prije provedbe istraživanja pretpostavilo se da će na većinu studenata ipak u značajnoj mjeri utjecati socioekonomski status roditelja. Također se pretpostavilo da će odabir područja školovanja biti sličan ili isti onom za koji su se školovali roditelji.

Ranija istraživanja ukazala su na to da roditelji koji cijeli život ulažu u obrazovanje, da će životne navike njihova djeteta biti u skladu s njihovim visokim očekivanjima, što bi podrazumijevalo uključivanje u određene aktivnosti, čitanje knjiga, odrađivanje poslova i slično. Tako se pretpostavilo da bi visoko postavljena ljestvica od strane roditelja i životne navike djeteta bili u odnosu pozitivne korelacije.

Istraživačke hipoteze su sljedeće:

- H1. Socioekonomski status roditelja utječe na obrazovne aspiracije studenta;
- H2. Student je odabrao isto područje školovanja kao i roditelj(i);
- H3. Roditelji koji ulažu u cjeloživotno obrazovanje utječu na životne navike studenta;
- H4. Ne postoji značajna razlika u obrazovnim aspiracijama studenata koji žive u mjestu od studenata koji žive u gradu;
- H5. Pozitivna je korelacija roditelja koji svaki dan čitaju knjigu i studenata koji su također izgradili čitalačke navike.

5.2. Metoda, uzorak, instrument i provedba istraživanja

5.2.1. Metodološki pristup i uzorak

Metoda koja je korištena u svrhu provedbe istraživanja je anketa, a provedena je *online* upitnikom putem Interneta pomoću platforme *Google Forms*.

Uzorkom su obuhvaćeni studenti prve i druge godine fakulteta. Radi se o probabilističkom, tzv. klaster uzorku koji se drži najprihvatljivijim za istraživanja na populaciji učenika (Milas, 2005, 427). Epidemološka situacija pandemije Corona virusom utjecala je na planirani broj ispitanika (N=300), međutim, u skladu s novonastalim normama, nije bilo primjereno niti moguće provesti istraživanje unutar zidova fakulteta, stoga je anketiranje prebačeno u *online* formu. S obzirom na to da je anketa postavljena *online* pri čemu svatko ima pristup istoj, uzorak se sastojao od ispitanika u dobi od 18 godina do 22 godine. Sveukupan broj ispitanika bio je 203, od kojih 145 čini ženska populacija, a 58 muška populacija.

5.2.2. Instrument

Instrument istraživanja je upitnik koji sadržava 36 pitanja. Pored nekoliko sociodemografskih pitanja, najveći naglasak bio je na socioekonomskim pitanjima koja su sačinjavala većinu upitnika. To su pitanja poput obrazovanja roditelja, područje obrazovanja roditelja, broj osoba u kućanstvu, prihodi kućanstva kao i stambena situacija i slično. Od ispitanika se tražilo da procijene imovinsko stanje kućanstva u odnosu na sredinu u kojoj žive. Osim toga, također se postavilo pitanje o procjeni broja knjiga u kućanstvu u kojem su proveli djetinjstvo. U tablicama s određenim tvrdnjama od sudionika se tražilo da procijene stupanj slaganja na skali od „Uopće se ne slažem“ do „U potpunosti se slažem“. Tvrdnje su se odnosile na usavršavanje roditelja u smislu cjeloživotnog obrazovanja, učestalost navike čitanja knjiga, tvrdnje o slobodnom vremenu roditelja, o televizoru u kući, putovanjima i obiteljskim okupljanjima. Ispitanike se pitalo i zbog čega su upisali određeni fakultet uz predložene odgovore koje trebaju zaokružiti, ukoliko se slažu s tvrdnjom. Zadnja tablica s ponuđenim tvrdnjama i ljestvicom od „Uopće se ne slažem“ do „U potpunosti se slažem“ sadržava izravne tvrdnje vezane za socioekonomski utjecaj roditelja na studenta.

5.3. Provedba istraživanja i obrada podataka

Istraživanje je provedeno putem Interneta pomoću platforme *Google Forms* tijekom lipnja, srpnja i kolovoza 2020. godine. Na početku upitnika naveden je pozdravni tekst kojim se objašnjava svrha provedbe istraživanja te se garantirala anonimnost i sigurnost. Stoga je istraživanje dobrovoljno i anonimno. Planirano vremensko trajanje provedbe ankete iznosilo je 15-ak minuta.

Podatci su uneseni i obrađeni u programu *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS Statistic 20).

6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

6.1. Mjesto življenja

Podaci provedenog istraživanja pokazuju da je velika većina (93%) ispitanika rođena u većem gradu, dok ih je samo 7% rođeno u manjem mjestu. Također, većina (70%) ujedno i prebiva u gradu, a 27% ih prebiva u manjem mjestu, dok ih svega 3% živi na selu.

Hipoteza (H4) konstatira da ne postoji značajna razlika u obrazovnim aspiracijama studenata koji žive u manjem mjestu od studenata koji žive u gradu. U obzir su se uzele sljedeće tvrdnje: „Zadovoljan sam odabranim smjerom fakulteta kojeg studiram“ i „Nakon preddiplomskog studija vidim se na diplomskom studiju“. Provedeni T-testom ukazao je na nepostojanje statistički značajne razlike u obrazovnim aspiracijama s obzirom na mjesto življenja te se time potvrđuje **hipoteza (H4)**.

Prikaz 1. Povezanost mjesta življenja s tvrdnjama „Zadovoljan sam odabranim smjerom fakulteta kojeg studiram“ i „Nakon preddiplomskog studija vidim se na diplomskom studiju“

		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
DIPLOMSKI	Equal variances assumed	,771	,381	1,400	195	,163
	Equal variances not assumed			1,393	94,611	,167
ZADOV_SMJE R	Equal variances assumed	,195	,660	-,274	195	,784
	Equal variances not assumed			-,263	88,407	,793

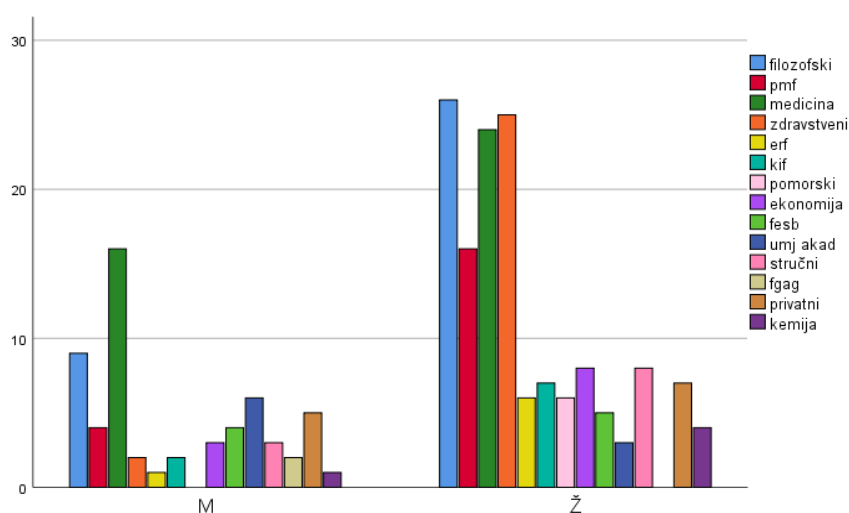
6.2. Završena srednja škola i odabir fakulteta

Od 203 ispitanika njih 112 je pohađalo gimnaziju, a 91 četverogodišnju strukovnu srednju školu. Nakon srednje škole rasporedili su se na sljedeće fakultete: Medicinski fakultet (40), Filozofski fakultet (35), Odjel za zdravstvene studije (27), Prirodoslovno-matematički

fakultet (20), privatni fakulteti (12), Ekonomski fakultet (11), Odjel za stručne studije (11), Kineziološki fakultet (9), Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (9), Umjetnička akademija (9), Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet (7), Pomorski fakultet (6), Kemijsko-tehnološki fakultet (5) te Fakultet građevine, arhitekture i geodezije (2).

Kada je u pitanju odabir vrste fakulteta s obzirom na spol, najveći postotak ženskih ispitanika odabrao je Filozofski fakultet zatim Odjel zdravstvenih studija te medicinu. Muških ispitanika najviše je s Medicinskog fakulteta, zatim Filozofskog fakulteta te s Umjetničke akademije. Kod ženske populacije može se uočiti trend većeg odabira društvenih te medicinskih fakulteta naspram tehničkih, dok u muškoj populaciji predvodi medicinska.

Prikaz 2. Vrsta fakulteta s obzirom na spol

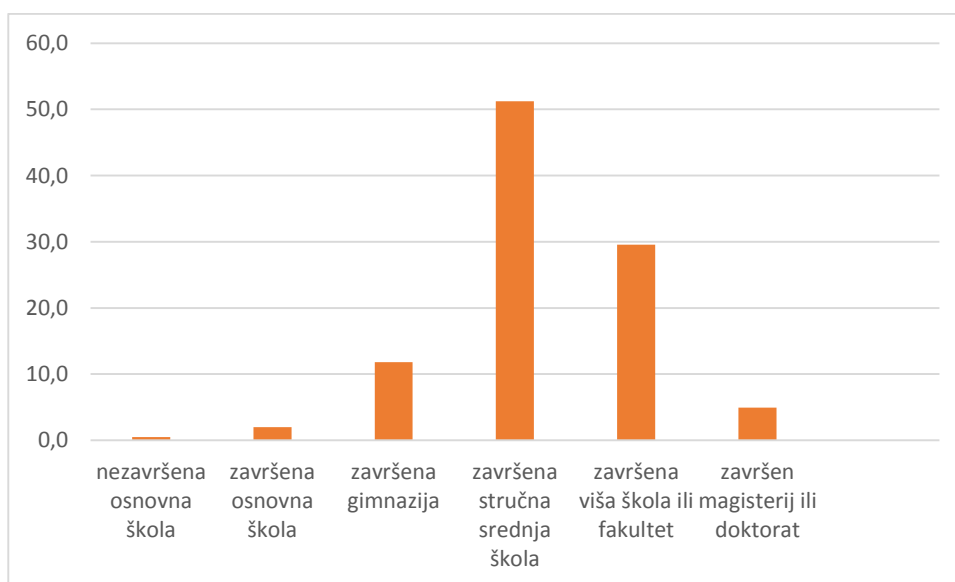
Srednju školu su pretežito (45% ispitanika) završili s odličnim uspjehom, točnije s prosjekom 4.5-4.9. 33% ispitanika završilo je s vrlo dobrim uspjehom prosjeka 4.0-4.4, 12% ispitanika također s uspjehom vrlo dobar, ali prosjeka 3.5-3.9. 8% ispitanika je srednjoškolsko školovanje zaključilo s čistom odličnim prosjeka 5.0, a samo dva ispitanika imala su prosjek 3.0-3.4. Studenti su u srednjoškolskim danima učili pretežito samostalno (65%), a tek 19% njih je učilo samostalno, uz pomoć prijatelja iz razreda. 7% ih je učilo isključivo uz pomoć prijatelja, 4% kombinacijom navedenih odgovora, a 2% samostalno uz povremenu pomoć roditelja.

6.3. Sociodemografska slika roditelja

Kada su u pitanju roditelji, točnije obrazovanje oca, više od polovice (51%) ispitanika zaokružilo je završenu stručnu srednju školu. 29% ispitanika tvrdi da su im očevi završili višu školu ili fakultet, 11% ispitanika ima oca sa završenom gimnazijom, 5% sa završenim magisterijem ili doktoratom, 2% sa završenom osnovnom školom, a 0,5% s nezavršenom osnovnom školom.

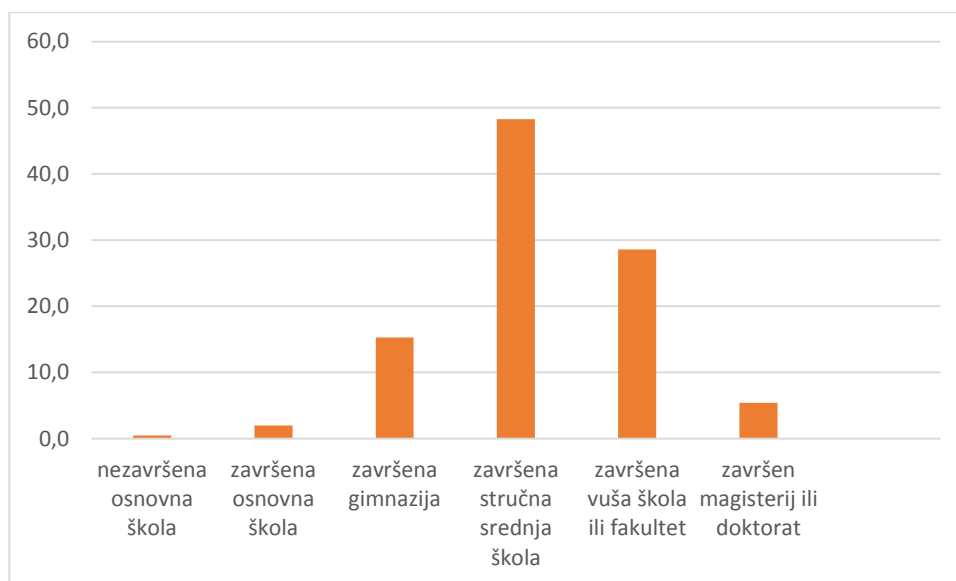
Kod majki je slična struktura - 48% ispitanika zaokružilo je završenu stručnu srednju školu, 28% sa završenom višom školom ili fakultetom, 15% sa završenom gimnazijom, 5% majki je završilo magisterij ili doktorat, 2% osnovnu školu, i također kao i u slučaju očeva, jedna majka je bez završene osnovne škole.

Prikaz 3. Školovanje očeva

Prikaz 4. Školovanje majki

Pearsonov korelacijski test pokazao je pozitivnu vezu ($p < 0,05$) kada je u pitanju obrazovanje očeva na obrazovne aspiracije studenata, u ovom slučaju kada se vodimo stavkom o polaganju ispita na vrijeme, prije ili za vrijeme ljetnog ispitnog roka. Iz drugog testa odnosa majčine razine obrazovanja, također se primjećuje pozitivna korelacija ($p < 0,05$). Ovi podaci vode zaključku da socioekonomski status utječe na obrazovne aspiracije i navike studenata, čime se potvrđuje **hipoteza H1**.

Prikaz 5. Korelacija očevog obrazovanja s ispitnim navikama studenata

Korelacije			
		OBR_OTAC	ISPITI_NAVIKA
OBR_OTAC	Pearson Correlation	1	-,152*
	Sig. (2-tailed)		0,030
	N	203	203
ISPITI_NAVIKA	Pearson Correlation	-,152*	1
	Sig. (2-tailed)	0,030	
	N	203	203

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Prikaz 6. Korelacija majčinog obrazovanja s ispitnim navikama studenata

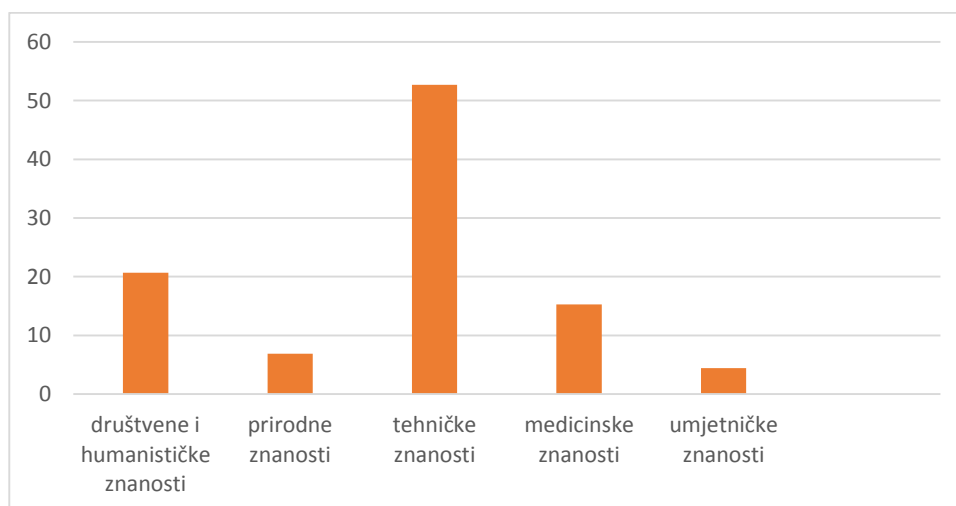
Korelacije			
		ISPITI_NAVIKA	OBR_MAJKA
ISPITI_NAVIKA	Pearson Correlation	1	-,168*
	Sig. (2-tailed)		0,017
	N	203	203
OBR_MAJKA	Pearson Correlation	-,168*	1
	Sig. (2-tailed)	0,017	
	N	203	203

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

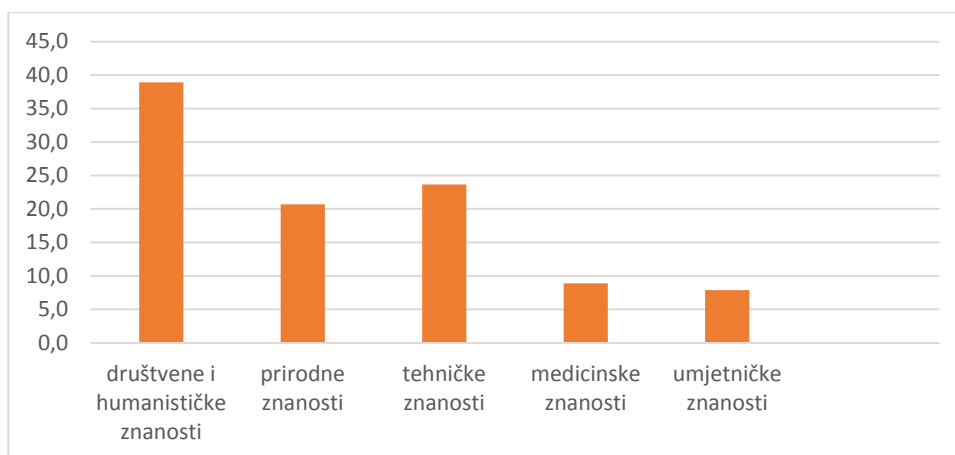
Što se tiče područja obrazovanja roditelja, većina očeva (52%) školovala se na području tehničkih znanosti što potvrđuje da rodne razlike još uvijek postoje u odabiru srednje škole, studija i karijere, posebice u području tehničkih znanosti u kojima je poznavanje matematike od velike važnosti (Eccles prema Baranović, 2014, 289). Nadalje, 20% ispitanika ima oca koji se školovao na području društvenih i humanističkih znanosti, 15% na području medicine, 7% prirodnih, a 4% na području umjetničkih znanosti.

Majke su se u najvećem postotku (38%) školovale na području društvenih i humanističkih znanosti, zatim tehničke znanosti (23%), prirodne (20%) te medicinske (8%) i umjetničke znanosti (8%).

Prikaz 7. Područje obrazovanja očeva:

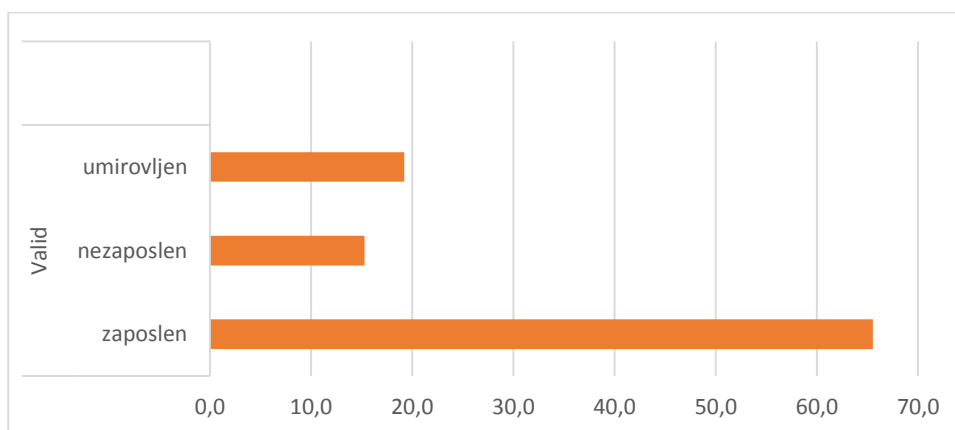

Prikaz 8. Područje obrazovanja majki:

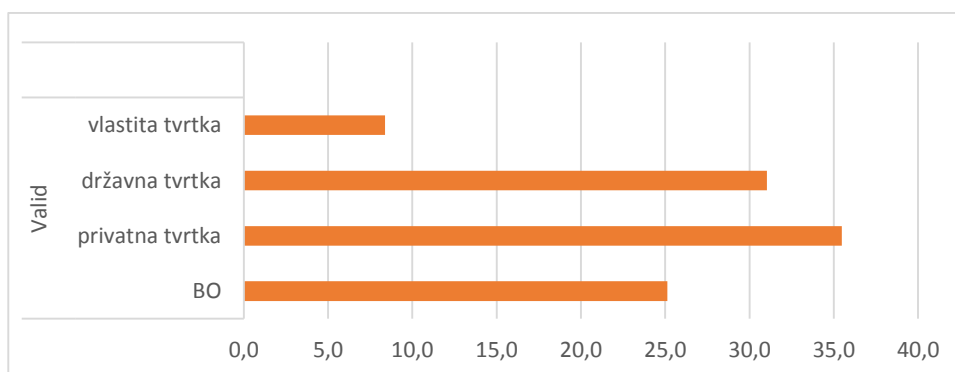

Od sveukupnog broja ispitanika i njihovih očeva, 65% ispitanika ima oca koji je još uvijek u radnom odnosu, dok je 15% nezaposleno, a 19% umirovljeno. Od očeva koji su još uvijek u radnom odnosu, njih 72 radi u privatnoj tvrtci, 63 u državnoj, a 17 ih posjeduje vlastitu tvrtku.

Prikaz 9. Radni status očeva:

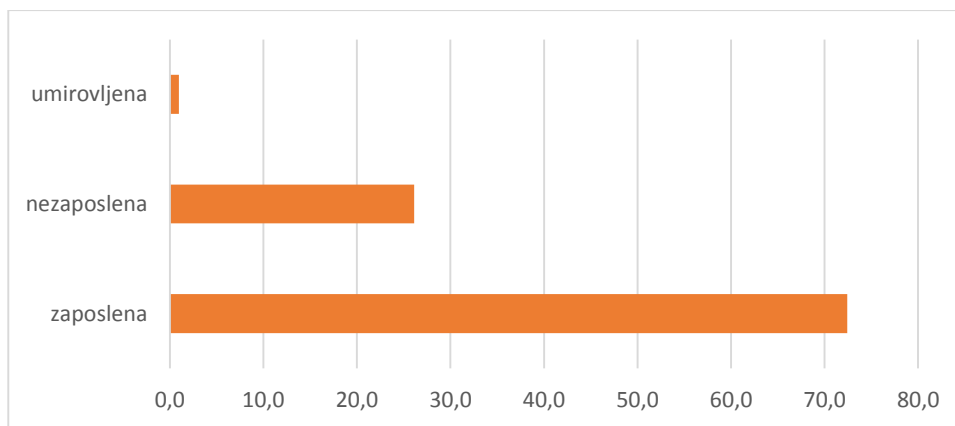

Prikaz 10. Vrsta tvrtke zaposlenih očeva:

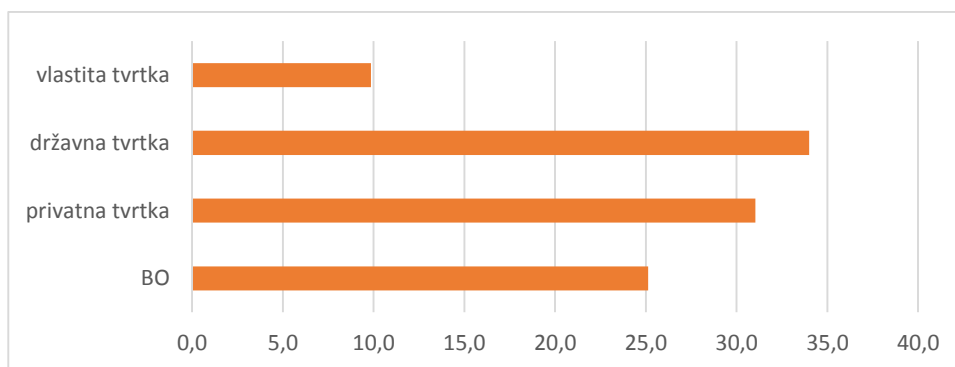

Majke su zaposlene u većem postotku (72%). Nezaposleno ih je 26%, a umirovljeno samo 1%. Zaposlene majke većinom rade u državnim tvrtkama (34%), dok ih je 31% zaposleno u privatnim tvrtkama, a 9% majki posjeduje vlastitu tvrtku.

Prikaz 11. Radni status majki:

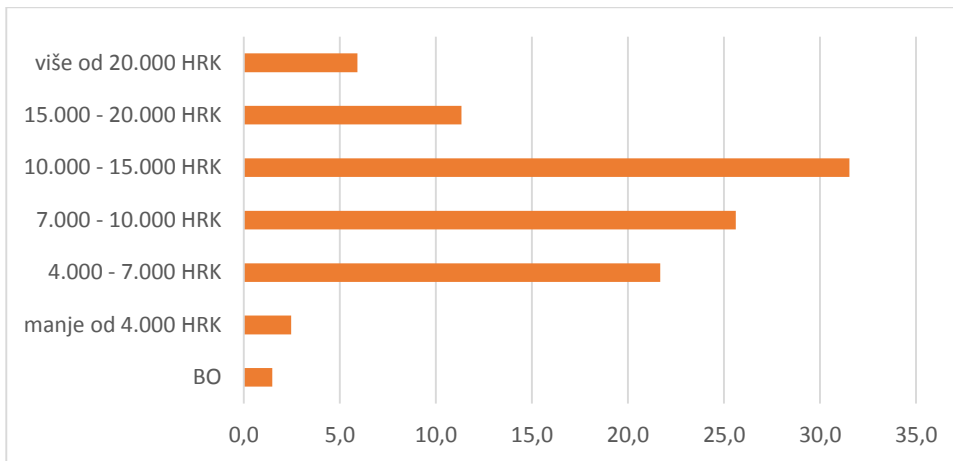
Prikaz 12. Vrsta tvrtke zaposlenih majki:

6.4. Prihodi i stambena situacija kućanstva

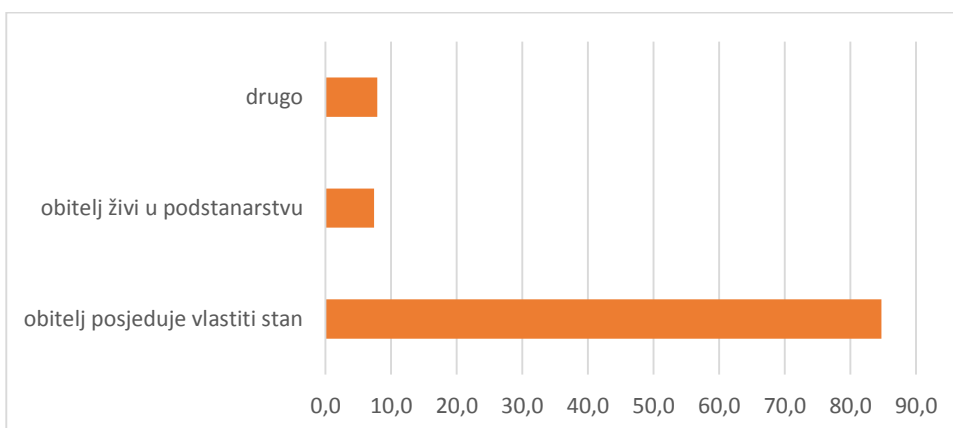
Kada se govori o sveukupnom prihodu kućanstva ispitanika, najviše ih je zaokružilo iznos od 10.000 HRK do 15.000 HRK (31%). Četvrtina (25%) ispitanika zaokružio je prihode od 7.000 HRK do 10.000 HRK, a neznatno manje, njih 21% iznos od 4.000 HRK do 7.000 HRK. Desetina (11%) ispitanih mjesečno raspolaže s iznosom od 15.000 HRK do 20.000 HRK, 6% ispitanika više od 20.000 HRK, a svega 2,5% ispitanika ima manje od 4.000 HRK mjesečnog prihoda kućanstva. Tri ispitanika nisu dali odgovor na ovo pitanje.

Prikaz 13. Prihodi kućanstva u kunama:

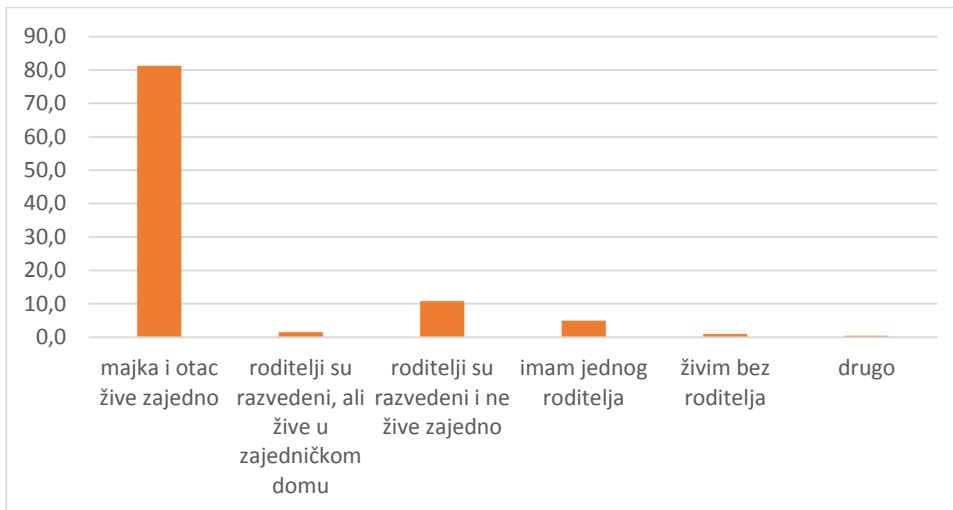

Što se tiče stambene situacije, ponuđeni odgovori odnosili su se na posjedovanje vlastitog stana ili podstanarstva, a opcija „drugo“ nudila je prazninu u kojoj je bilo moguće nadopisati neku drugu vrstu stambene situacije. Velika većina ispitanika (83%) tvrdi kako njihova obitelj posjeduje vlastiti stan, dok ih 8% živi u podstanarstvu te 8% ispitanika živi u obitelji koja posjeduje vlastitu kuću kao stambeni objekt. Po pitanju zajedničkog života roditelja ispitanika, čak 81% se izjasnilo kako roditelji žive u zajedničkom domu, 10% ispitanika tvrdi da su im roditelji razvedeni i ne žive zajedno, 5% ispitanika ima jednog roditelja, 2% ispitanika ima roditelje koji su razvedeni, ali žive u zajedničkom domu, ili u potpunosti žive bez roditelja.

Prikaz 14. Stambena situacija ispitanika:

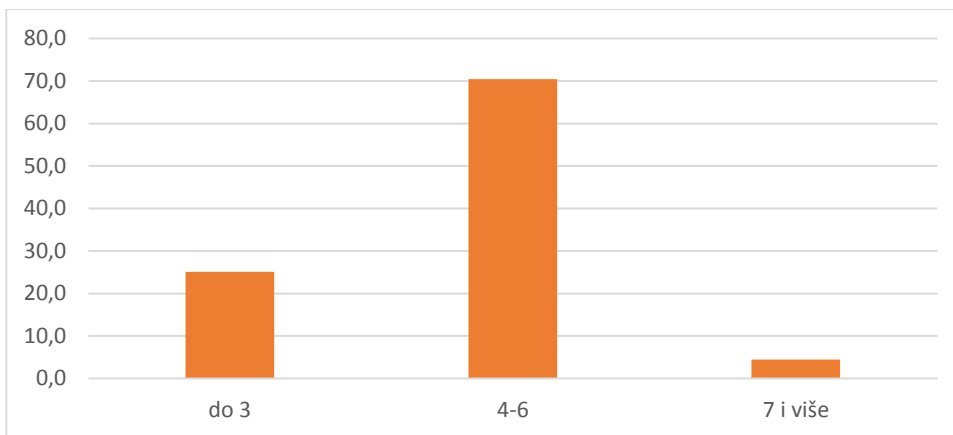

Prikaz 15. Zajednički život:

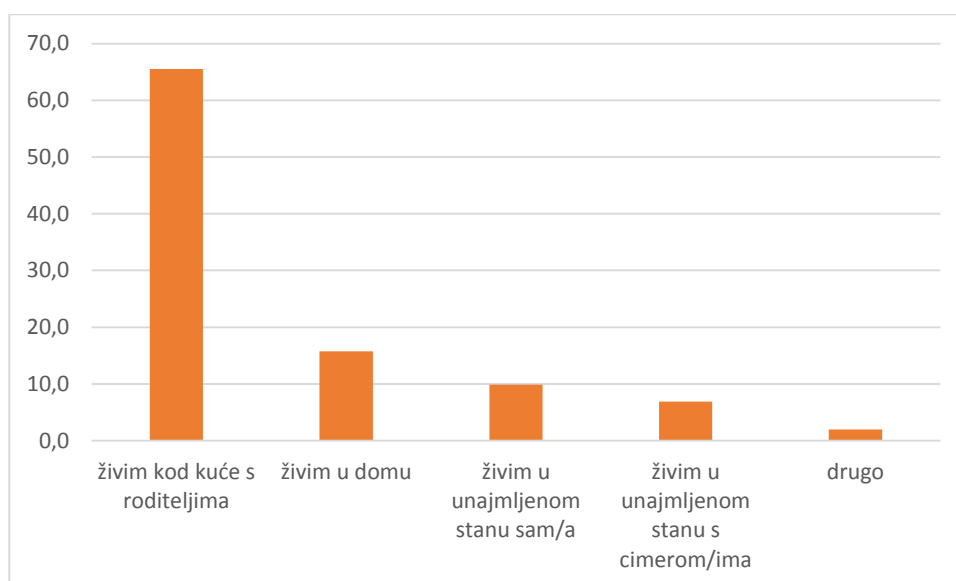
Kada govorimo o broju članova kućanstva, velika većina (70%) ispitanika živi u kućanstvu koje čini 4 do 6 članova, četvrtina (25%) ispitanika živi u kućanstvu s tri člana, a samo 4% ispitanika u kućanstvu s više od 7 članova.

Prikaz 16. Broj članova kućanstva:

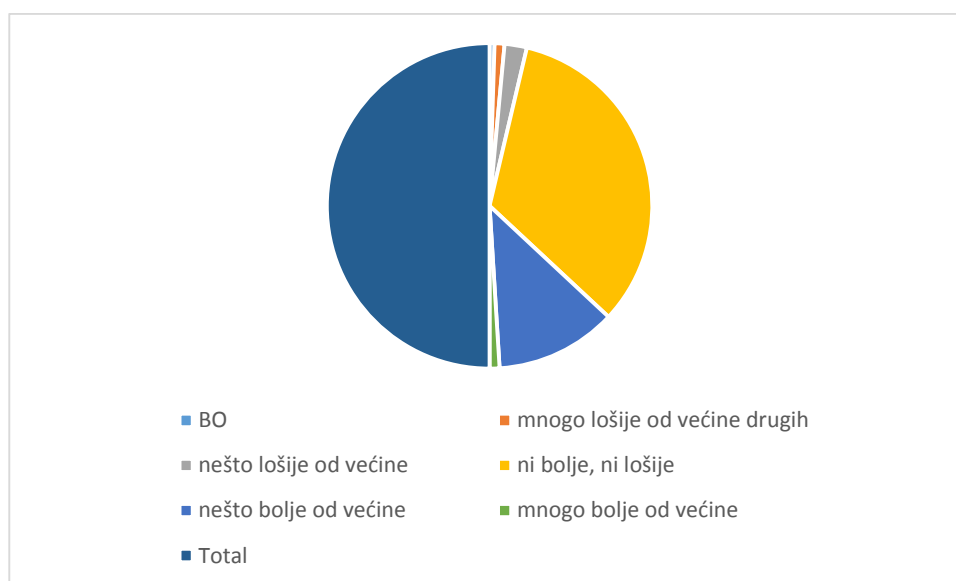
Na pitanje o stambenoj situaciji tijekom studiranja, uvjerljivo najveći postotak (65%), živi kod kuće s roditeljima, 15% ih živi u domu, 10% samostalno u unajmljenom stanu, 7% s cimerom u unajmljenom stanu, a 2% ispitanika živi samostalno bez roditelja.

Prikaz 17. Stambena situacija studenta tijekom studiranja

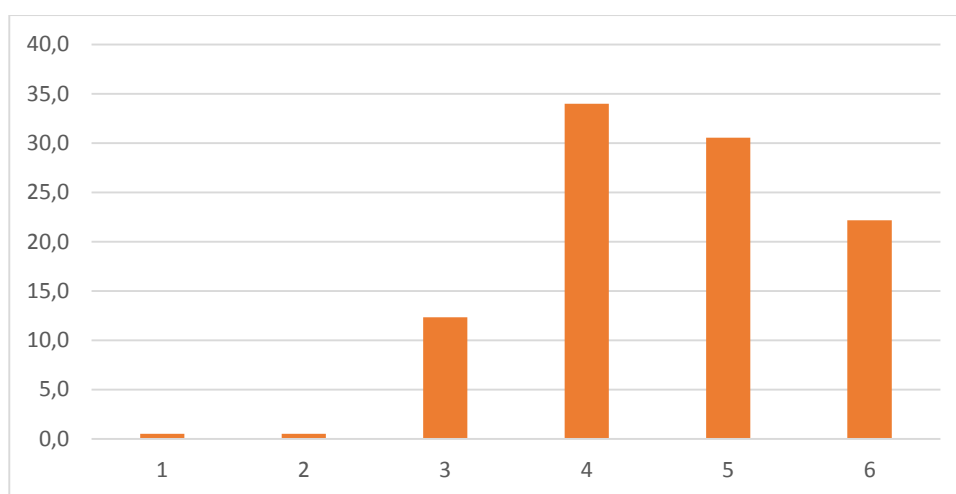
Uz pitanje o procijeni imovinskog stanja u kunama, ispitanici su također odgovorili na pitanje o procijeni imovinskog stanja s obzirom na okolinu u kojoj žive, pa tako većina ispitanika (66%) smatra da njihova situacija nije ni bolja, ni lošija od većine. Odnosno, smatraju se prosjekom s obzirom na okolinu. Također, 24% ispitanika smatra da žive nešto bolje od većine, dok ih 4% smatra da žive nešto lošije. Samo 2% ispitanika procjenjuje da živi mnogo bolje od većine, te isti postotak onih koji smatraju da žive mnogo lošije od većine.

Prikaz 18. Procjena imovinskog stanja ispitanika:

Kada se govori o tehnološkoj opremljenosti kućanstva, pitanje je uključivalo šest predmeta koji se mogu naći u kućanstvu, a da su u skladu s najnovijim tehnološkim proizvodima. Navedeni su LCD ili plazma televizor, pametni telefon, internet, digitalna televizija (npr. MaxTV), tablet i prijenosno računalo. Ispitanik je trebao zaokružiti onoliko odgovora koliko predmeta sadrži njegovo kućanstvo, pa je tako 34% zaokružilo da posjeduju četiri od šest predmeta. 31% ispitanika posjeduje pet od šest predmeta, dok 23% ispitanika posjeduje svih 6 predmeta. 12% ispitanika posjeduje tri predmeta, dok po jedan posto ispitanik jedan ili dva predmeta.

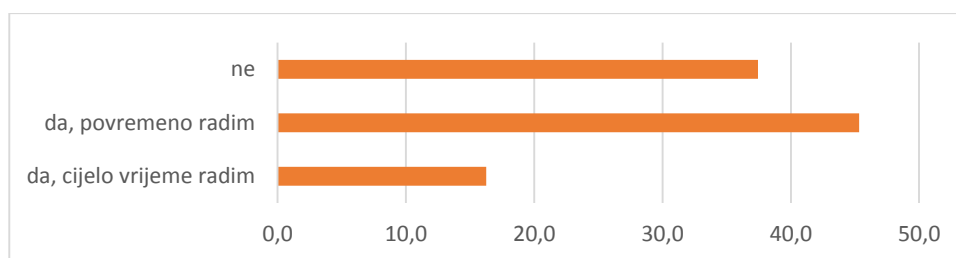
Prikaz 19. Posjedovanje tehnoloških noviteta u kućanstvu:

6.5. Poslovni život ispitanika i prihodi tijekom studija

Kako bi potkrijepili pitanje o novčanim prihodima tijekom studiranja, ispitanici su prvo odgovorili rade li ili jesu li radili neki plaćeni posao posljednjih nekoliko mjeseci. Prema podacima, 45% ispitanika povremeno radi, ali čak njih 37% uopće ne radi tijekom studija. Samo 16% ispitanika cijelo vrijeme obavlja plaćeni posao.

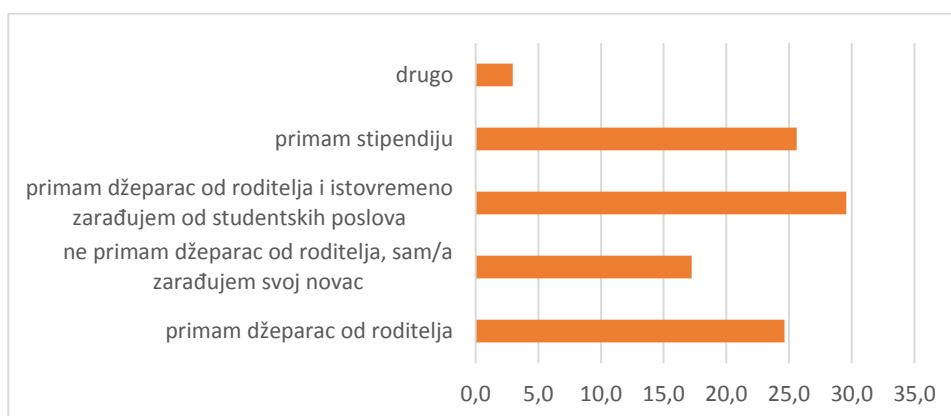
Prikaz 20. Radni status studenata:

S obzirom na prethodno pitanje, zanimalo nas je od čega se sastoje novčani prihodi studenata, pa je tako 30% ispitanika zaokružilo odgovor koji glasi: „Primam džeparac od roditelja i istovremeno zarađujem od studentskih poslova“, 25% ispitanika prima stipendiju, dok 24% u potpunosti ovisi o roditeljskom džeparcu. Ujedno, 17% zarađuje svoj novac i ne prima džeparac od roditelja, a nekoliko njih (3%) istaknulo je kombinaciju stipendije i džeparca od roditelja.

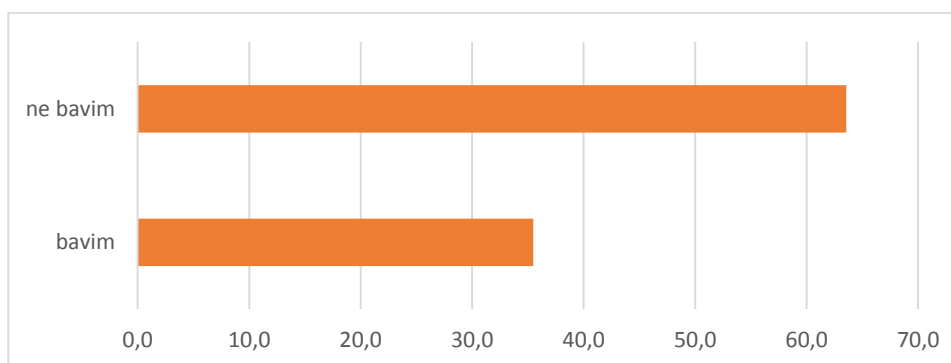
Prikaz 21. Novčani prihodi tijekom studiranja:

6.6. Životne navike i aktivnosti studenata

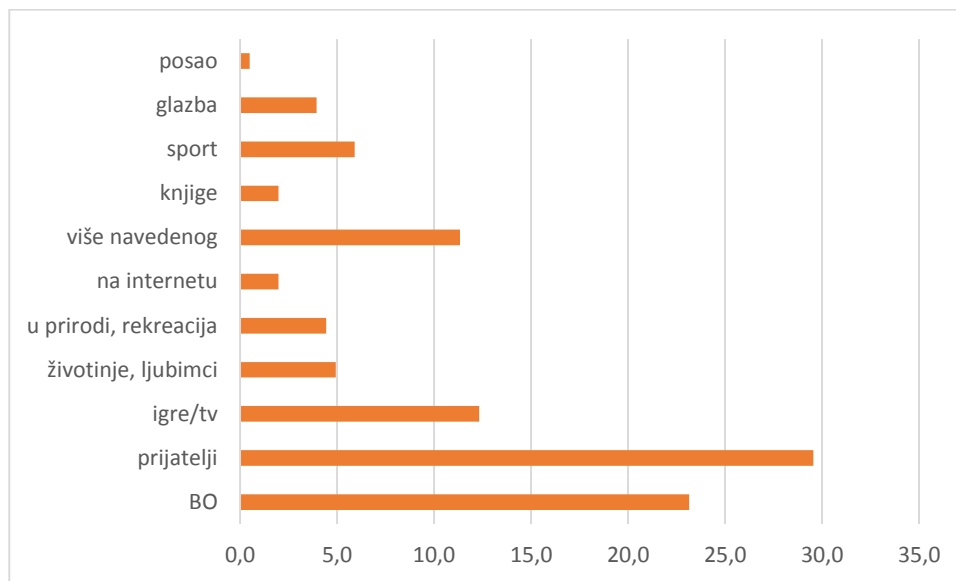
Na pitanje o bavljenju izvannastavnim aktivnostima više od polovice ispitanika (64%) odgovorilo je da se ne bavi aktivnostima van fakultetskih obaveza, 36% ispitanika bavi se aktivnostima među kojima su se najviše isticale volonterske aktivnosti, posao i sportska rekreacija.

Prikaz 22. Bavljenje izvannastavnim aktivnostima:

Slobodno vrijeme u aktivnosti provodi 156 ispitanika (47 ispitanika na ovo pitanje uopće nije dalo odgovor) od kojih je najveći postotak (29%) naveo da provodi vrijeme u društvu prijatelja ili obitelji. Ujedno, 12% ispitanika slobodno vrijeme provodi gledajući TV ili igrajući igre, dok je 14% ispitanika navelo više stavki poput druženja s prijateljima, šetnja, rekreacija ili čitanje knjiga. U manjem su postotku ostale aktivnosti poput bavljenja sportom, glazbom, druženja s životinjskim ljubimcima ili slično.

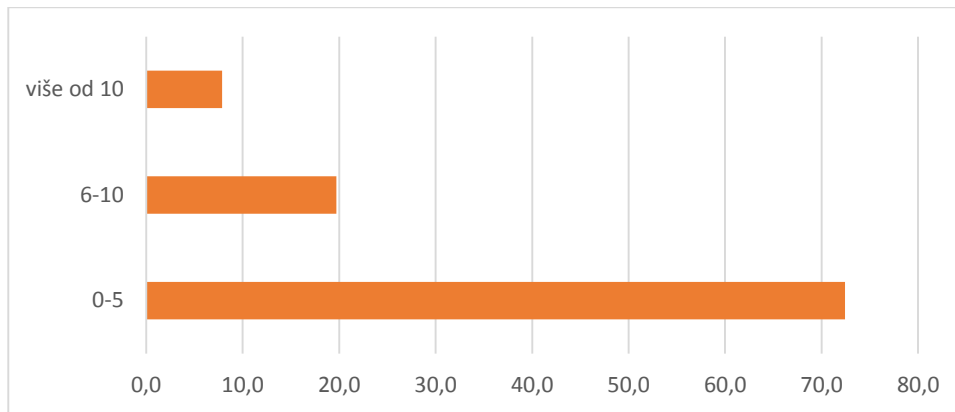
Prikaz 23. Način provođenja slobodnog vremena:

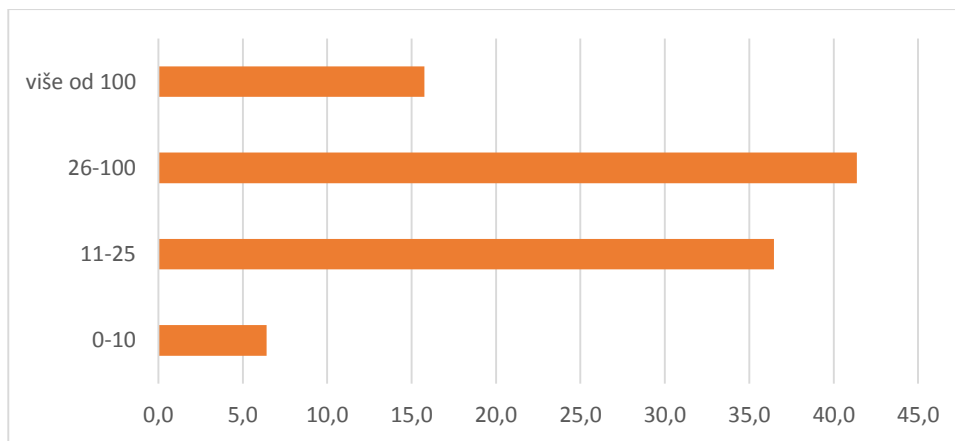
Navika čitanja knjiga i količina knjiga u obiteljskom domu, jedan je od naizgled ne toliko značajnih, ali prema istraživanjima, jako bitnih faktora pri opisivanju socioekonomskog statusa. Brojni autori (kako je navedeno u teorijskom dijelu) knjige svrstavaju pod karakteristike habitusa, odnosno, kulturnog kapitala.

U ovom istraživanju, ispitanici nemaju veliku naviku prakticiranja čitanja knjiga. Velika većina ispitanika (72%) navela je kako su u posljednjih 12 mjeseci pročitali od nula do pet knjiga, 20% ispitanika izjavljuje da su pročitali od šest do deset knjiga, a 8% ispitanika pročitalo je više od 10 knjiga u posljednjih 12 mjeseci (neračunajući ispitnu literaturu). Također na pitanje o broju i količini knjiga koje je sadržavalo njihovo kućanstvo, manje od polovice ispitanika (40%) izjasnilo se da je njihovo kućanstvo sadržavalo 26 do 100 knjiga dok 36% ispitanika drži da je to od 11 do 25 knjiga.

Prikaz 24. Navika čitanja knjiga:

Prikaz 25. Okviran broj knjiga u kućanstvu u kojem su proveli djetinjstvo:

Korelacijski test pokazao je pozitivnu korelaciju ($p < 0,05$) između varijabli broj knjiga u kućanstvu s brojem pročitanih knjiga. Test ukazuje na trend prema kojem, što je veći broj knjiga u kućanstvu, učestalija je i navika čitanja knjiga. Međutim, u slučaju ovog istraživanja, zbog manjeg broja knjiga koje je kućanstvo sadržavalo, također je i slabija navika čitanja knjiga.

Prikaz 26. Korelacija broj knjiga u kućanstvu s brojem pročitanih knjiga.

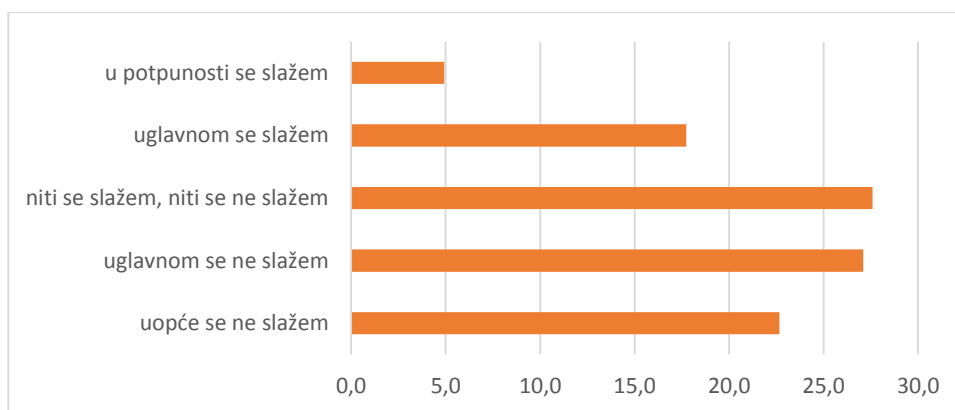
Korelacije			
		BR_KNJIGA	ČITANJE
BR_KNJIGA	Pearson Correlation	1	,215**
	Sig. (2-tailed)		0,002
	N	203	203
ČITANJE	Pearson Correlation	,215**	1
	Sig. (2-tailed)	0,002	
	N	203	203

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ako se navike čitanja knjige usporede s navikama čitanja kod roditelja, korelacijski test ne pokazuje značajnu korelaciju. S tvrdnjom da svoje roditelje svaki dan mogu vidjeti s knjigom u ruci uglavnom se slaže svega 18%. Većina se niti slaže niti ne slaže s tom tvrdnjom (28%). Oko četvrtine ispitanih (27%) se uglavnom ne slaže s tom tvrdnjom, a 23% se uopće ne slaže. Svega 5% ispitanika se s tom izjavom u potpunosti slaže.

Ipak, korelacijski test nije pokazao značajnu povezanost dvaju varijabli te se time opovrgava **hipoteza (H5)** jer se ne pronalazi korelacijski odnos roditelja koji svaki dan čitaju knjigu i studenata koji su također izgradili čitalačke navike.

Prikaz 27. Slaganje s tvrdnjom „Svoje roditelje svaki dan mogu vidjeti s knjigom u ruci“:

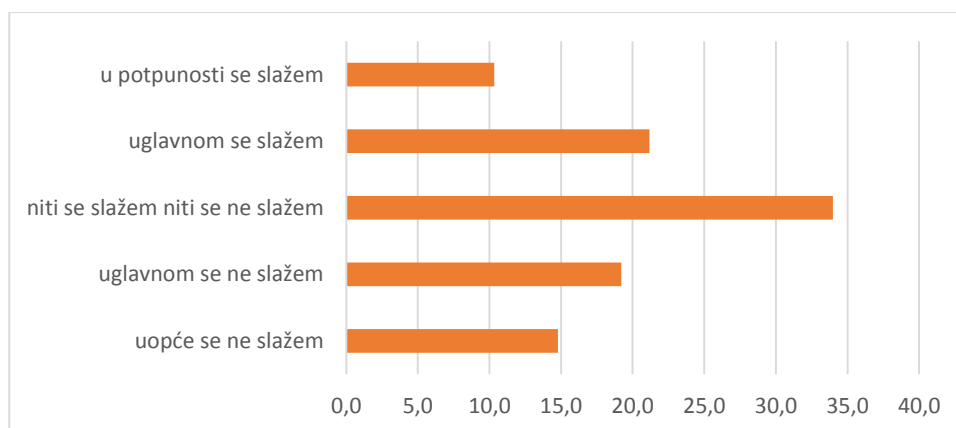
Prikaz 28. Korelacijski test učestalosti čitanja knjiga u studenata i roditelja:

Korelacije			
		ČITANJE	RODITELJ_KNJIGA
ČITANJE	Pearson Correlation	1	0,118
	Sig. (2-tailed)		0,094
	N	203	203
RODITELJ_KNJIGA	Pearson Correlation	0,118	1
	Sig. (2-tailed)	0,094	
	N	203	203

6.7. Obiteljske životne navike

Sljedeće tvrdnje odnosile su se pretežito na obiteljsku klimu i životne navike. S tvrdnjom „Moji roditelji cijeli svoj život ulažu u usavršavanje obrazovanja“ niti se slaže, niti se ne slaže čak trećina (34%) ispitanika. S ovom tvrdnjom uglavnom se složilo 21% ispitanika, a 10% se u potpunosti slagalo s tvrdnjom. Također, 20% ispitanika se uglavnom nije slagalo, a 15% se uopće nije slagalo s tvrdnjom.

Prikaz 29. Slaganje s tvrdnjom „Moji roditelji cijeli svoj život ulažu u usavršavanje obrazovanja“:

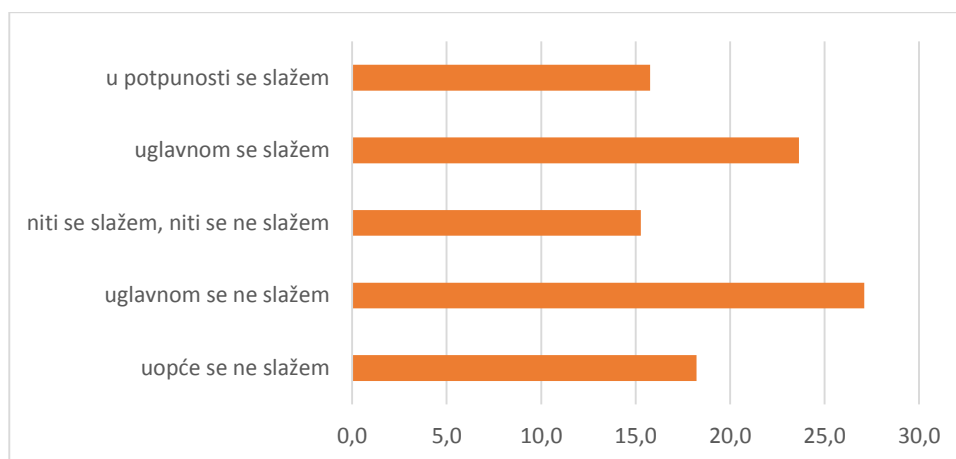
Provedenim T-testom nije utvrđen značajan utjecaj izjave o usavršavanju roditeljskog obrazovanja na životne navike studenta. Time se opovrgava **hipoteza (H3)** kojom se pretpostavilo da roditelji koji ulažu u cjeloživotno obrazovanje utječu na životne navike studenta

Prikaz 30. Utjecaj ulaganja u obrazovanje na životne navike studenta

Independent Samples Test						
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
SLOB_VR	Equal variances assumed	0,149	0,700	-0,093	80	0,926
	Equal variances not assumed			-0,093	79,995	0,926

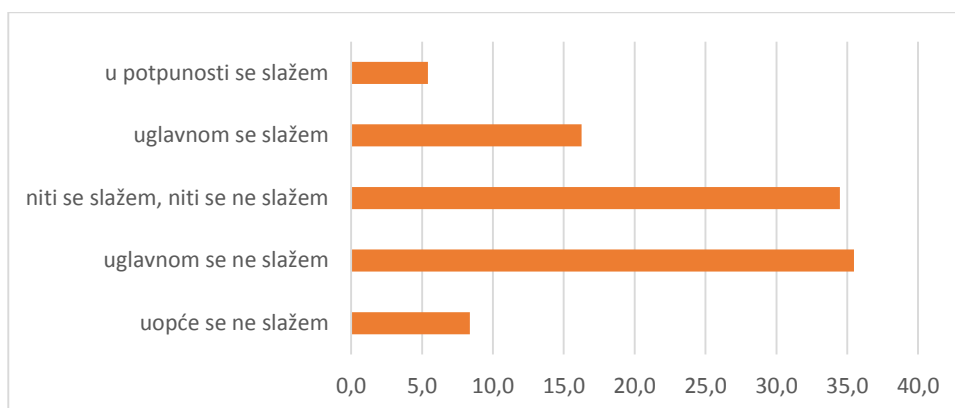
S tvrdnjom da je televizor kod kuće neprestano uključen ispitanici se većinski ne slažu (27%), dok ih se 34% s tom tvrdnjom uglavnom slaže. 18% ispitanika se uopće ne slaže s tom tvrdnjom, a 15% ispitanika u potpunosti slažu. Također, 15% ispitanika se s tom tvrdnjom niti slažu, niti ne slažu. Ovi rezultati ukazuju na to da kod većine ispitanika TV ipak nije uključen cijeli dan.

Prikaz 31. „Televizor je kod kuće neprestano uključen“:

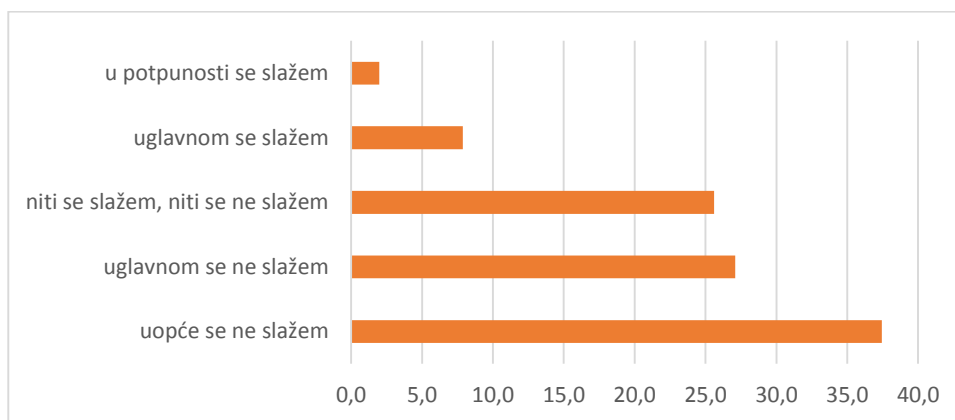
Sljedeća tvrdnja glasi „Moji roditelji nemaju slobodnog vremena“. I s tom se izjavom trećina(35%) ispitanika uglavnom ne slaže te trećina (34) ispitanika niti se slaže, niti se ne slaže, dok se 17% ispitanika uglavnom slažu da roditelji nemaju slobodnog vremena.

Prikaz 32. „Moji roditelji nemaju slobodnog vremena“:

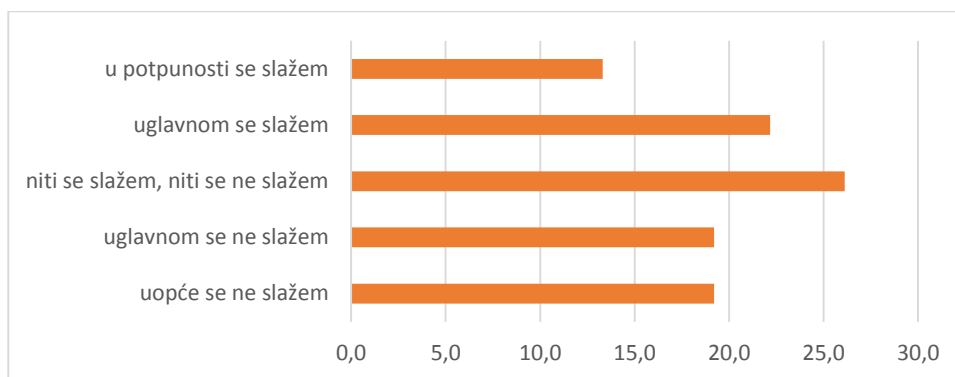
Podaci također pokazuju da je mali postotak onih ispitanika čiji roditelji često odlaze na putovanja - svega 8% ispitanika se uglavnom slaže s ovom tvrdnjom, a 2% što čini 4 ispitanika se u potpunosti slažu s ovom tvrdnjom

Prikaz 33. „Moji roditelji često odlaze na putovanja“:

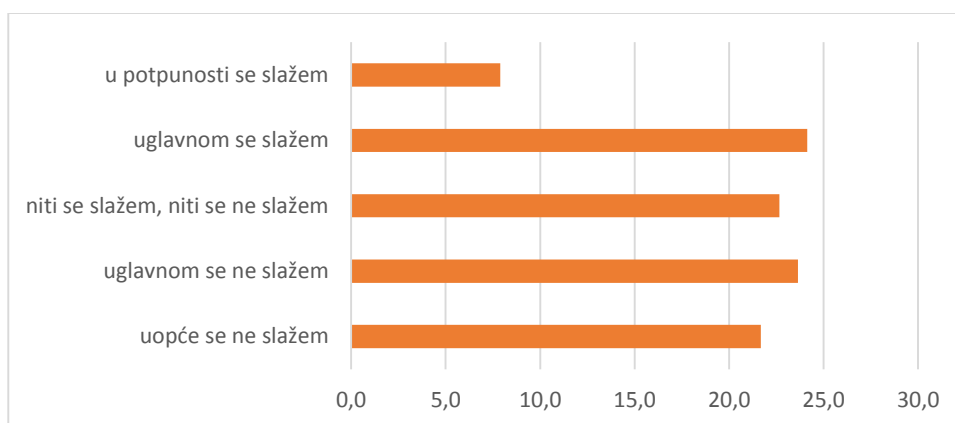
„Jednom u godinu dana mogu si priuštiti odlazak na odmor izvan države“ tvrdi ukupno 36% ispitanika, 27% ispitanika se niti slaže, niti ne slaže, a sveukupno 39% ispitanika se uglavnom ili uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Podaci svjedoče o tome da većina ispitanika osobno smatra da si ne mogu priuštiti odlazak na odmor izvan države jednom godišnje.

Prikaz 34. „Jednom u godinu dana mogu si priuštiti odlazak na odmor izvan države“

Kada je u pitanju obiteljska klima, o njoj može svjedočiti tvrdnja „Često odlazimo na obiteljske večere ili obiteljska okupljanja“. Razlika između odgovora „Uglavnom se slažem“ i „Uglavnom se ne slažem“ čini jednog ispitanika, što znači da se 24% njih uglavnom slaže, a 23% uglavnom ne slaže. Također 23% ispitanika se niti slaže, niti ne slaže s tom tvrdnjom, s 22% ispitanika uopće ne slažu. I konačno, najmanje ispitanika, 8% se u potpunosti slažu s tom tvrdnjom. S ovom se tvrdnjom u većini studenti ipak ne slažu.

Prikaz 35. „Često odlazimo na obiteljske večere ili obiteljska okupljanja“

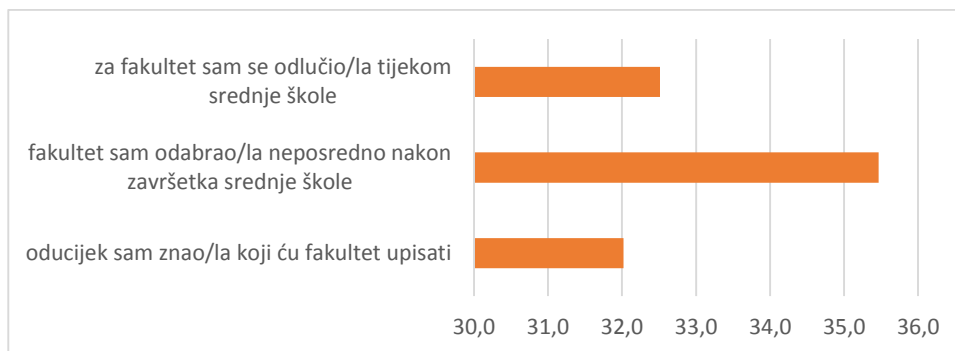

6.8. Obrazovne aspiracije neposredno pred upis fakulteta i navike učenja

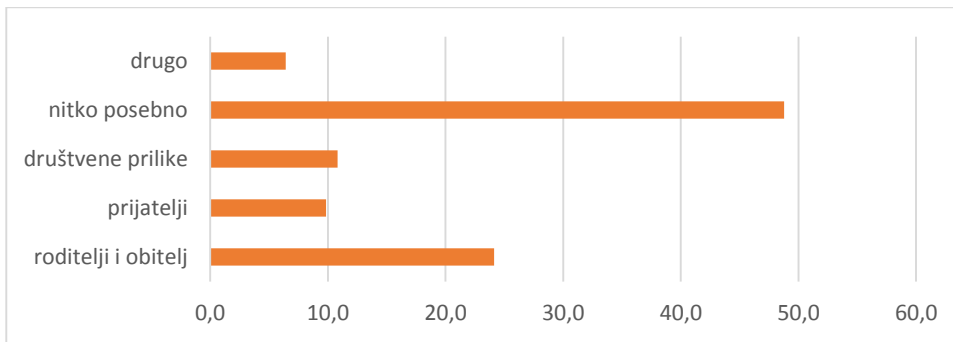
Upitnik je sadržavao posebne izjave o obrazovnim aspiracijama vezanih za biranje određenog fakulteta. Izjave su glasile: „Oduvijek sam znao/la koji ću fakultet upisati“; „Fakultet kojeg studiram odabrao/la sam neposredno nakon završetka srednje škole“ i „Za određeni fakultet odlučio/la sam se tijekom srednje škole. Podaci pokazuju da je trećina (35%) ispitanika fakultet ipak odabrala neposredno nakon završetka škole što svjedoči o odsustvu prevelikih priprema za fakultet tijekom srednje škole. Također 32% ispitanih za fakultet se odlučilo tijekom srednje škole, a isti postotak (32%) je oduvijek znao koji će fakultet upisati.

Prikaz 36. Obrazovne aspiracije ispitanika:

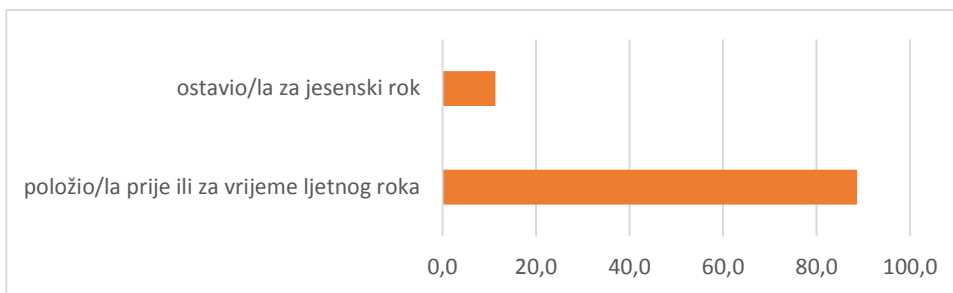
Kada se govori o vanjskom utjecaju na odabir fakulteta, pored ponuđenih odgovora (roditelji i obitelj, prijatelji, društvene prilike, nitko posebno i drugo) najviše studenata (49%) zaokružilo je da „nitko posebno“ nije utjecao na njihov odabir fakulteta i studijskog programa. Međutim, na četvrtinu (24%) ispitanika ipak je utjecala obitelj, tj. roditelji. Nadalje, 11% ispitanika izjavilo je da su na njihovu odluku utjecale društvene prilike, a 10% da su to bili prijatelji. Na praznu crtu njih 7% je nadopisalo kako je na odluku utjecalo više faktora, poput svih navedenih, ali isto tako i da su oni sami utjecali na svoju odluku.

Prikaz 37. Utjecaj okoline na odabir određenog studijskog programa:

Što se tiče navika polaganja ispita u prvim semestrima prve ili druge godine studiranja, čak 88% ispitanika svoje je ispite položilo prije ili za vrijeme ljetnog roka, dok ih je 11% ispite većinom ostavilo za jesenski rok.

Prikaz 38. Navike polaganja ispita:

6.9. Obrazovne aspiracije tijekom studiranja i utjecaj roditelja na odabrani fakultet

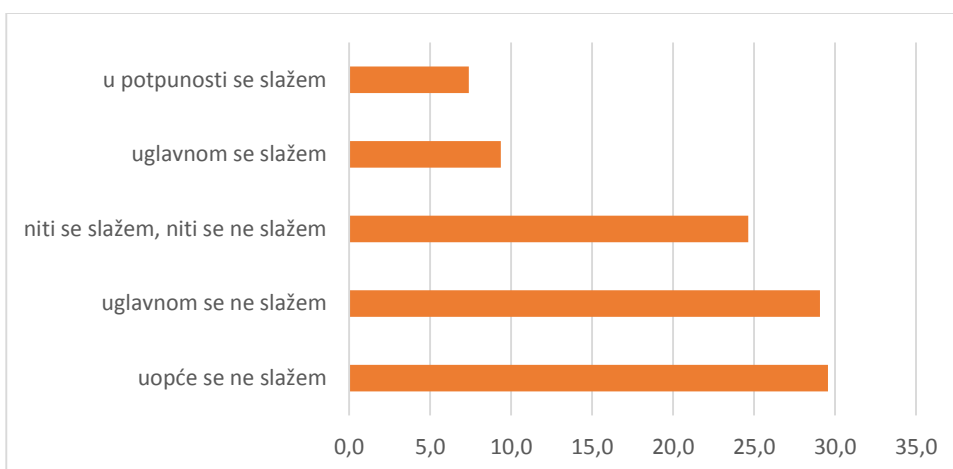
Posljednji dio upitnika fokusirao se na obrazovne aspiracije te tvrdnje po kojima se može vidjeti u kojoj su mjeri roditelji utjecali na odabir fakulteta. Rezultati pokazuju da se polovica (57%) ispitanika u potpunosti ne slaže s time da je smjer fakulteta odabran zbog roditelja, 17% ih se uglavnom ne slaže kao i 17% onih koji ne mogu procijeniti. Ipak, određen broj ispitanika (9%) se uglavnom slaže tom izjavom, te dva ispitanika koja se u potpunosti slažu da su fakultet odabrali zbog roditelja.

Prikaz 39. Slaganje s tvrdnjom „Smjer fakulteta odabrao/la sam zbog roditelja“:

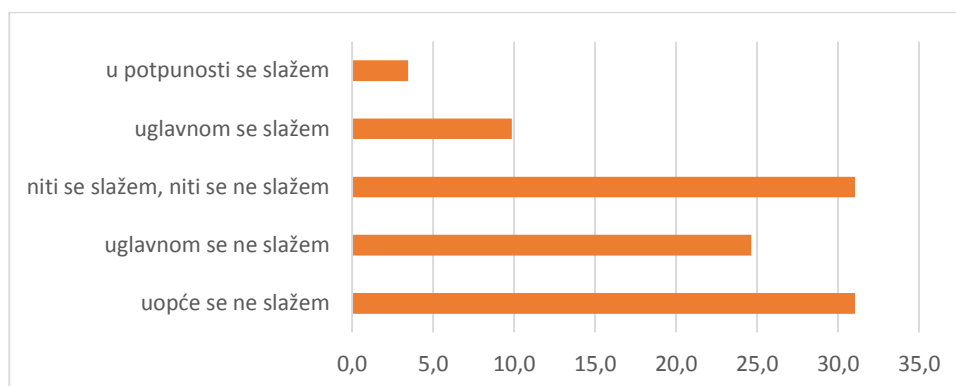
Da im je bilo iznimno teško odlučiti se koji fakultet upisati, slaže se (uglavnom ili u potpunosti) 17% ispitanika, ali ipak je prevagnula većina (60%) koja se s tom izjavom ne slaže. Čak 23% ispitanika s tvrdnjom se niti slaže, niti ne slaže.

Prikaz 40. „Iznimno mi je bilo teško odlučiti se koji fakultet upisati“:

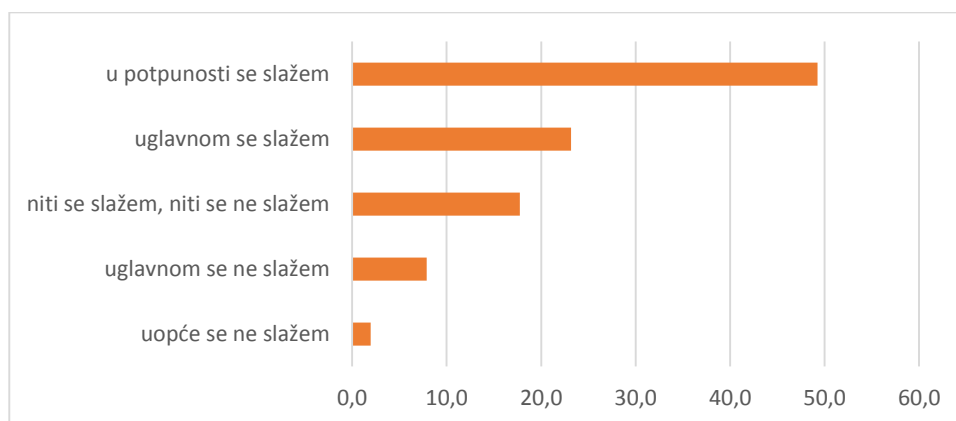
„Mislim da neću naći posao nakon završenog fakulteta“ tvrdi svega 14% ispitanika, 10% u kategoriji „uglavnom se slažem“, a 4% se „u potpunosti slaže“. Većina se uglavnom ili uopće ne slaže s tom izjavom, u ukupnom postotku od 55% ispitanika.

Prikaz 41. „Mislim da neću naći posao nakon završenog fakulteta“:

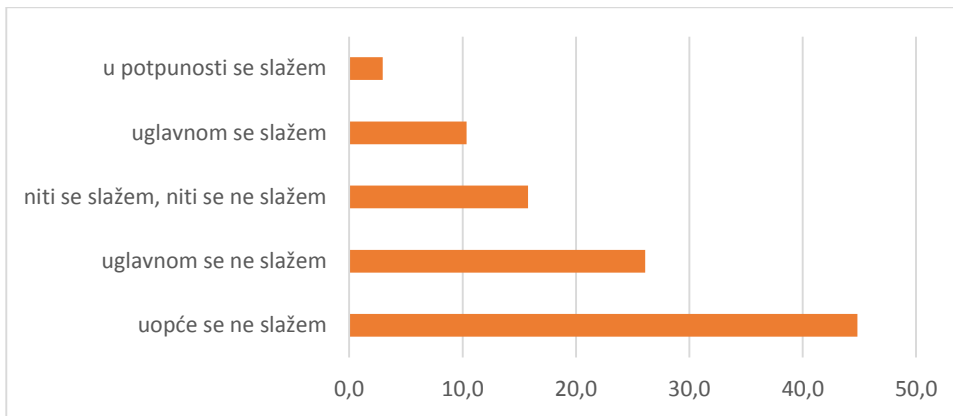
Kod iduće tvrdnje, „Roditelji se slažu s odabirom fakulteta kojeg studiram“, točno polovica (50%) se u potpunosti slaže, a 23% ih se uglavnom slaže s navedenim. Nešto manji postotak (18%) se s tom tvrdnjom niti slaže, niti ne slaže, a sveukupno 9% studenata se uglavnom ili u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom.

Prikaz 42. „Roditelji se slažu s odabirom fakulteta kojeg studiram“:

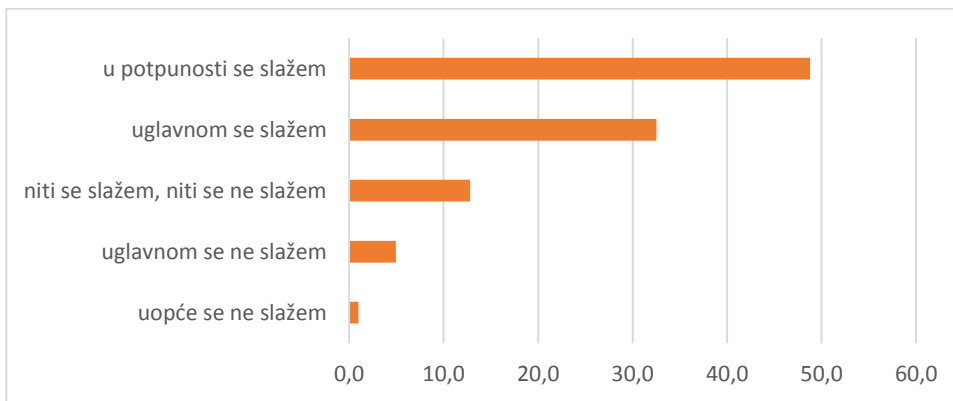
Potaknuti glavnom biti utjecaja socioekonomskog statusa na obrazovne aspiracije studenta, ispitanike smo upitali o sljedećoj tvrdnji: „U bližoj se budućnosti vidim u zanimanju istom kao i roditelji“. Više od polovice se ne slaže s tom tvrdnjom, točnije, 45% ispitanika se uopće ne slaže s tom tvrdnjom, a 26% ispitanika se uglavnom ne slaže s tom tvrdnjom. S obzirom na jedno od prethodnih pitanja o utjecaju odabira fakulteta s ponuđenim odgovorima u kojem je dominirao većinski „nitko posebno“ kao utjecaj, ovaj rezultat ne čudi. Ovim rezultatima opovrgava se **hipoteza (H2)** koja glasi da će student odabrati isto ili slično zanimanje kao i roditelj(i).

Prikaz 43. „U bližoj se budućnosti vidim u zanimanju istom kao i roditelji“.

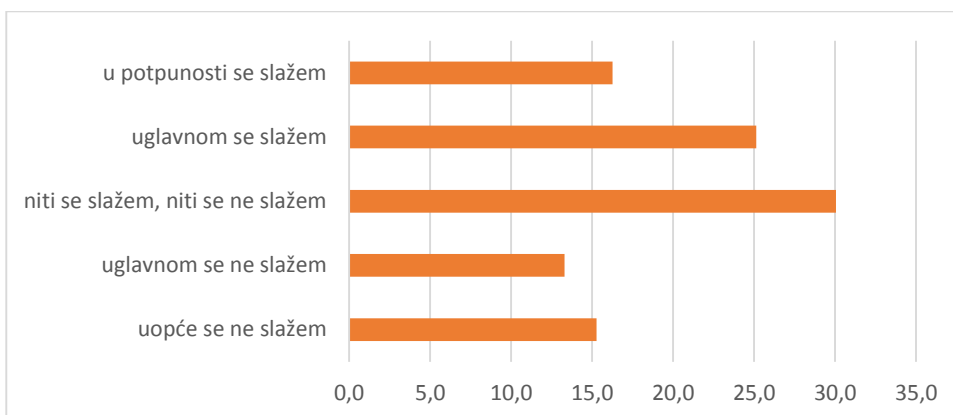
S tvrdnjom „Znam da me roditelji podupiru u svemu što radim“ u potpunosti se ili uglavnom slaže čak 80% ispitanika.

Prikaz 44. „Znam da me roditelji podupiru u svemu što radim“:

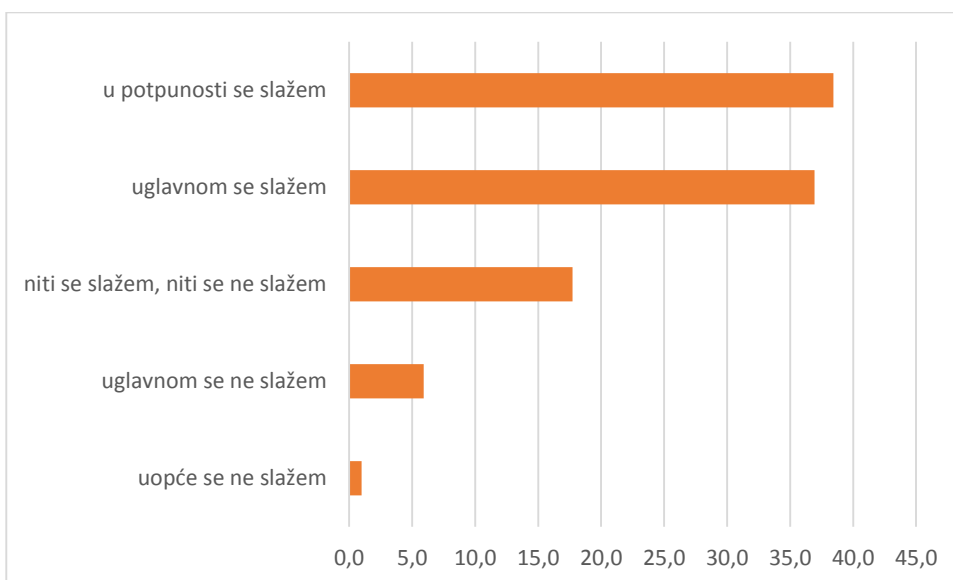

Kada je u pitanju sigurnost i mogućnost zapošljavanja nakon fakulteta, 30% ispitanika tvrdi da se niti slaže, niti ne slaže s izjavom „Nakon fakulteta me čeka siguran posao“. Ukupno 42% ispitanika se ili uglavnom ili u potpunosti slaže s tvrdnjom, dok ih se ukupno 39% s tom tvrdnjom ili uopće ne slaže ili uglavnom ne slaže. Također, pretežito (75%) prevladava zadovoljstvo odabranim smjerom fakulteta i koji se s tom tvrdnjom slažu. Svega 7% ispitanika se ne slaže, kada je u pitanju zadovoljstvo odabranog smjera fakulteta.

Prikaz 45. „Nakon fakulteta me čeka siguran posao“:

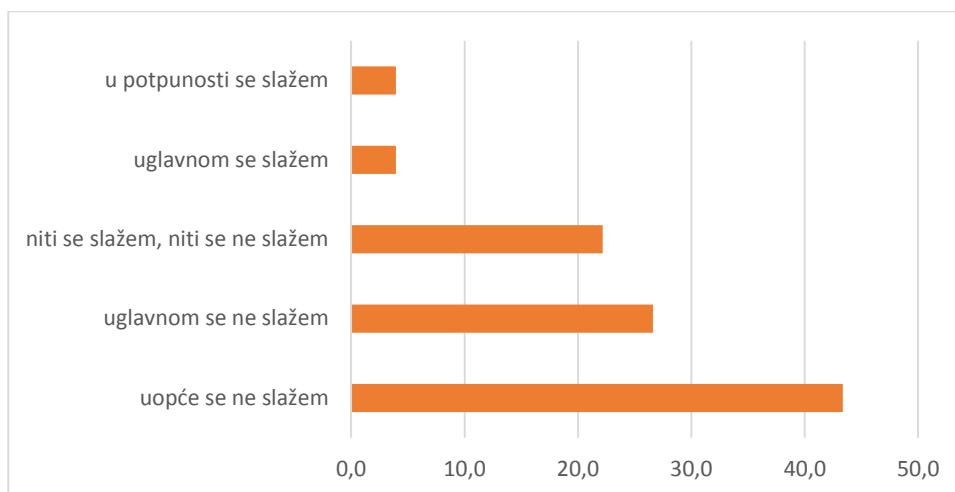

Prikaz 46. „Zadovoljan/na sam smjerom fakulteta kojeg studiram“:

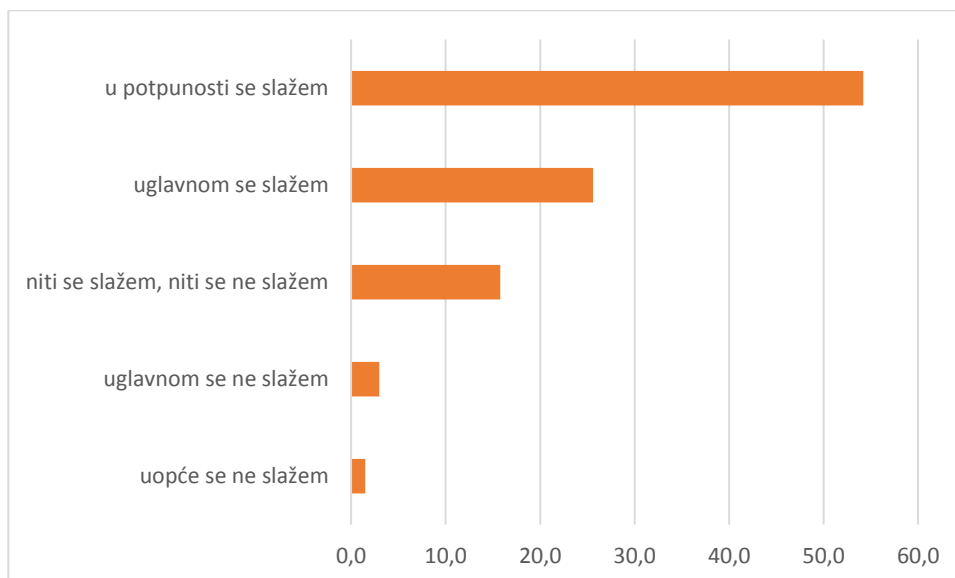
Kod ispitanika uglavnom nije bio slučaj da su roditelji predlagali određeni fakultet, a da su se studenti odlučili za drugi. S tom tvrdnjom odlučno se ne slaže čak 44% ispitanika, dok ih se 27% uglavnom ne slaže. 23% ispitanika se niti slaže, niti ne slaže, dok ih se sveukupno 8% slaže s tvrdnjom.

Prikaz 47. „Roditelji su mi predlagali određeni fakultet, ali ja sam upisao/la drugi po svojoj volji“:

I posljednja tvrdnja vezana je za nastavak studiranja, odnosno upisivanje diplomske razine, nakon preddiplomske. Tu namjeru ima čak 80% ispitanika, 15% se niti slaže, niti ne slaže, a 4% ispitanika se trenutno ne vidi na diplomskom studiju.

Prikaz 48. „Nakon preddiplomskog studija, vidim se na diplomskom studiju“:

7. ZAKLJUČCI

Osnovni, opći cilj ovog rada bio je ispitati povezanost socioekonomskog statusa roditelja s obrazovnim aspiracijama i postignućima studenata koji su netom upisali studijski program. Socioekonomski status složen je koncept i uključuje velik broj malih procesa i komponenti koje ga sačinjavaju, ali i koje utječu na okolinu, a prvenstveno na potomke roditelja. Kao najvažniji prediktori obrazovnog uspjeha ispituju se obiteljski prihodi te obrazovanje i zanimanje roditelja koji indiciraju u kojoj su mjeri učeniku/ci dostupni materijalni resursi potrebni za uspjeh u školi (Baumert, Schümer prema Baranović, 2014, 286). „Sveobuhvatne metaanalize pokazuju da je odnos socioekonomskoga statusa i obrazovnih postignuća vrlo postojan (White prema Barušić, Barbatović, 2010, 712) te da je obrazovanje roditelja među većinom ispitanih indikatora SES-a jedan od najstabilnijih prediktora“ (Schiller i sur. Barušić, Barbatović, 2010, 712). Mnogi se autori (Bowey, 1995.; Luster i McAdoo, 1996.; Rečić, 2003.; Smith i Dixon, 1995) slažu da djeca obrazovnijih roditelja u konačnici postižu bolje rezultate u školi.

Prema rezultatima dobivenim provedenim istraživanjem, može se zaključiti kako roditelji ni u kojem trenutku ne vrše izravan pritisak na djecu u pogledu odabira fakulteta. Primjerice, 70% ispitanika uopće se ne vidi u istom zanimanju kao i roditelji. Veliku većinu ispitanika, također, roditelji podupiru u svemu što odluče. Kod ispitanika uglavnom nije bio slučaj da su roditelji predlagali određeni fakultet, a da su se studenti odlučili za drugi. Međutim, neke ključne hipoteze ipak su potvrđene. Pearsonov korelacijski test pokazao je pozitivnu vezu ($p < 0,05$) kada je u pitanju obrazovanje očeva na obrazovne aspiracije studenata, u ovom slučaju kada se vodimo stavkom o polaganju ispita na vrijeme, prije ili za vrijeme ljetnog ispitnog roka. Iz drugog testa odnosa majčine razine obrazovanja, također se primjećuje pozitivna korelacija ($p < 0,05$). Ovi podatci vode zaključku da socioekonomski status utječe na obrazovne aspiracije i navike studenata, te se potvrdila Hipoteza H1.

Ne iznenađuju rezultat u svezi područja obrazovanja roditelja. Čak polovica očeva školovala se na području tehničkih znanosti što potvrđuje da rodne razlike još uvijek postoje u odabirima srednjih škola, studija i karijera, posebice u području tehničkih znanosti u kojima je poznavanje matematike od velike važnosti (Eccles prema Baranović, 2014, 289). Majke su se u najvećem postotku školovale na području društvenih i humanističkih znanosti.

Potaknuti glavnom biti utjecaja socioekonomskog statusa na obrazovne aspiracije studenta, ispitanici se u velikoj mjeri ne slažu s tvrdnjom „U bližoj se budućnosti vidim u

zanimanju istom kao i roditelji“ pa se time opovrgnula hipotezu H2 koja je glasila da će student odabrati isto ili slično zanimanje kao i roditelj(i).

Provedenim T-testom nije utvrđen značajan utjecaj izjave o usavršavanju roditeljskog obrazovanja na životne navike studenta. Time se opovrgnula hipoteza H3 koja je tvrdila da roditelji koji ulažu u cjeloživotno obrazovanje utječu na životne navike studenta.

Potvrđena je hipoteza H4 koja je konstatirala da ne postoji značajna razlika u obrazovnim aspiracijama studenata koji žive u mjestu od studenata koji žive u gradu. Pod obrazovnim aspiracijama smatraju se tvrdnja „Zadovoljan sam odabranim smjerom fakulteta kojeg studiram“ i „Nakon preddiplomskog studija vidim se na diplomskom studiju“. Provedenim T-testom ukazalo se na nepostojanje značajne razlike u obrazovnim aspiracijama s obzirom na mjesto življenja.

Navika čitanja knjiga i količina knjiga u obiteljskom domu, jedan je od naizgled ne toliko značajnih, ali prema istraživanjima, jako bitnih faktora pri opisivanju socioekonomskog statusa, kao što je navedeno na prethodnim stranicama ovoga rada. Rezultati istraživanja ukazali su na to da ispitanici nemaju veliku naviku prakticiranja čitanja knjiga. Većina ih je posljednjih 12 mjeseci pročitala od nula do pet knjiga. Također na pitanje o broju i količini knjiga koje je sadržavalo njihovo kućanstvo što nije bio najveći ponuđeni odgovor. Korelacijski test pokazao je pozitivnu korelaciju ($p < 0,05$) između varijabli broj knjiga u kućanstvu s brojem pročitanih knjiga.

Ako se navike čitanja knjige usporede s navikama čitanja kod roditelja, korelacijski test ne pokazuje značajnu korelaciju. S tvrdnjom da svoje roditelje svaki dan mogu vidjeti s knjigom u ruci uglavnom se slaže niti petina ispitanika pa zaključujemo da roditelji nemaju naviku čitanja knjiga, ali također je moguć slučaj da student nije kod kuće u onom trenutku kada roditelj čita knjigu. Zbog toga je ovo pogodna tema za neko drugo istraživanje. Također, korelacijski test nije pokazao značajnu povezanost dvaju varijabli te se ovim testom opovrgnula hipoteza H5 jer nije prepoznat korelacijski odnos roditelja koji svaki dan čitaju knjigu i studenata koji su također izgradili čitalačke navike.

I na kraju, iako su ispitanici jasno tvrdili da se ne vide u istom zanimanju kao i roditelji, također, ni na koji način nije utvrđen izravan nametljiv utjecaj roditelja na odluke ispitanika u pogledu studiranja i životnih navika, određeni testovi pokazali su ono glavno, da razina obrazovanja očeva i majki ipak utječe na obrazovne aspiracije studenta. To su latentni utjecaji koji se ne događaju preko noći, već se dijete razvija i raste u okruženju koje nudi određenu podlogu pri odrastanju. Stoga ne čudi važnost socioekonomskog statusa u obitelji i utjecaj koji širi na društvo oko sebe.

8. LITERATURA

1. Baranović, B. (2014). Važnost obiteljskog podrijetla i roda za uspjeh iz matematike i odabir srednje škole. *Revija socijalne politike*, 21(3): 285-307.
2. Barušić, J.; Barbarović, T. (2010) .Koliko daleko padaju jabuke od stabla? Odnos obrazovnih postignuća djece i obrazovne razine njihovih roditelja. *Društvena istraživanja*, 19(4-5): 709-730.
3. Baucal, A. (2012). Uticaj socio-ekonomskog statusa učenika na obrazovna postignuća: direktni i indirektni uticaji, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za psihologiju, primenjena psihologija, 2012/1, str. 5-24.
4. Bedenković, M. (2009). Uloga majke u školskom uspjehu djeteta. *Školski vjesnik*, 58(3): 331-344.
5. Čudina-Obradović, M. (1986): Djelovanje različitih oblika socijalizacije na uspjeh u školi (izvještaj o znanstvenom istraživanju). Zagreb; Filozofski fakultet, Institut za pedagoška istraživanja.
6. Čudina-Obradović, M.; Obradović, J. (1995). Utjecaj bračnog emocionalnog sklada roditelja na školski uspjeh i ponašanje djece. *Društvena istraživanja*, 4(4-5): 627-639.
7. Đurić, B. (2015). *Socioekonomski status roditelja i školski uspjeh učenika*. Diplomski rad. Rijeka; Sveučilišni diplomski jednopredmetni studij pedagogije.
8. Ferjan, M.; Jereb, E.; Šušterić, O. (2008). Socijalni položaj kao odrednica obrazovnoga dostignuća. *Društvena istraživanja: Časopis za opća društvena pitanja*, 17(4-5): 96-97.
9. Giddens, A. (2007). *Sociologija* (prema 4. engleskom izdanju). Zagreb: Nakladni zavod Globus.
10. Gregurović, M.; Kuti, S. (2010) Učinak socioekonomskog statusa na obrazovno postignuće učenika: Primjer PISA istraživanja, Hrvatska 2006. *Revija socijalne politike*, 17 (2): 179-196.
11. Ivanović, M.; Rajić-Stojanović, I. (2012). *Povezanost socioekonomskog statusa roditelja i profesionalnih namjera učenika osmih razreda osnovne škole*. Hrvatski zavod za zapošljavanje.
12. Jokić, B.; Ristić Dedić, Z. (2010). Razlike u školskom uspjehu učenika trećih i sedmih razreda osnovnih škola u Republici Hrvatskoj s obzirom na spol učenika i obrazovanje roditelja: populacijska perspektiva. *Revija za socijalnu politiku*, 17(3): 345-362.
13. Klarin, M. (2006). Razvoj djece u socijalnom kontekstu (roditelji, vršnjaci, učitelji, kontekst razvoja djeteta), Naklada Slap, Jastrebarsko i Sveučilište u Zadru, Zadar.

14. Lee, V. E.; Burkam, D. T. (2002). *Inequality at the starting gate: social background differences in achievement as children begin school*. Washington: Economic Policy Institute.
15. Matković, T. (2010). Obrazovanje roditelja, materijalni status i rano napuštanje školovanja u Hrvatskoj: trendovi u proteklom desetljeću. *Društvena istraživanja*, 19(5).
16. Pahić, T.; Mihaljević-Ridački, R.; Vizek-Vidović, V. (2011). Suradnja roditelja i škole u Hrvatskoj: sličnosti i razlike urbanih i ruralnih sredina. *Sociologija i prostor*, 190(2): 165–184.
17. Pavić, Ž.; Vukelić, K. (2009). Socijalno podrijetlo i obrazovne nejednakosti: istraživanje na primjeru osječkih studenata i srednjoškolaca. *Revija za sociologiju*, 40(1-2): 53-70.
18. Puzić, S. (2009) .Habitus, kulturni kapital i sociološko utemeljenje interkulturalnog obrazovanja. *Sociologija i prostor*, 185(3): 263–283.
19. Rajeswari, K. V.; Dr. P. Usha. (2014). Socioeconomic status and parental Involvement: a Comparison among Tribal, Fisherfolk and Muslim majority Secondary Schools of Kerala. *Journal Of Humanities And Social Science*, 19(5):51-56.
20. Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: a meta-analytic review of research. *Journal of Educational Research*, 7(5): 417-453.
21. Steinberg, L. (2001) .We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1-19.
22. Šimić Šašić S.; Klarin M.; Proroković A. (2011). Socioekonomske prilike obitelji i kvaliteta obiteljske interakcije kao prediktori školskog uspjeha srednjoškolaca u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Makedoniji. *Ljetopis socijalnog rada*, 18 (1): 31-62, Sveučilište u Zadru.
23. Škorokov, L. (2014). *Uloga socioekonomskog statusa obitelji u objašnjenju internaliziranih i eksternaliziranih problema i školskog uspjeha kod mladih adolescenata*. Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju, Zadar.
24. Ćurković, N. (2014). Školski (ne)uspjeh – što ga sve određuje? Zagreb. (Preuzeto 15.12.2017.: <http://narod.hr/zdravlje/skolski-neuspjeh-sto-ga-sve-odreduje>)
25. Ćetković, K. (2015). Karakteristike roditelja uspješne djece. (Preuzeto 15.12.2017. : <http://www.portalanalitika.me/clanak/182570/karakteristike-roditelja-uspjesne-djece>)

9. PRILOZI

9.1. Upitnik

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

Split, svibanj, 2020

Poštovani!

Molimo te za sudjelovanje u anketnom istraživanju, kojim želimo ispitati povezanost socioekonomskog statusa roditelja i školskog uspjeha studenata. Tvom sudjelovanju garantiramo anonimnost i molimo te za otvorenost i iskrenost u odgovorima, jer nas zanimaju samo grupni i prosječni rezultati koji će se koristiti za izradu diplomskog rada.

Zahvaljujemo na suradnji!

1. Spol: M / Ž

2. Dob: _____

3. Mjesto rođenja: _____

4. Mjesto prebivanja: _____

5. Fakultet kojeg studiraš:

_____

6. Studijski program:

_____

7. Završena srednja škola:

- a) Gimnazija
- b) Četverogodišnja strukovna srednja škola
- c) Trogodišnja strukovna srednja škola

8. Navedi završenu srednju školu:

_____

9. Stupanj obrazovanja oca:

- a) Nezavršena osnovna škola
- b) Završena osnovna škola
- c) Završena gimnazija
- d) Završena stručna srednja škola
- e) Završena viša škola ili fakultet
- f) Završen magisterij ili doktorat

10. Stupanj obrazovanja majke:

- a) Nezavršena osnovna škola
- b) Završena osnovna škola
- c) Završena gimnazija
- d) Završena stručna srednja škola
- e) Završena viša škola ili fakultet
- f) Završen magisterij ili doktorat

11. Područje obrazovanja oca:

- a) Društvene i humanističke znanosti
- b) Prirodne znanosti
- c) Tehničke znanosti
- d) Medicinske znanosti
- e) Umjetničke znanosti

12. Područje obrazovanja majke:

- a) Društvene i humanističke znanosti
- b) Prirodne znanosti
- c) Tehničke znanosti
- d) Medicinske znanosti
- e) Umjetničke znanosti

13. Radni status oca:

- a) Zaposlen
- b) Nezaposlen
- c) Umirovljen

14. Ako je otac zaposlen:

- a) Privatna tvrtka
- b) Državna tvrtka
- c) Vlastita tvrtka

15. Radni status majke:
- a) Zaposlena
  - b) Nezaposlena
  - c) Umirovljena
  - e) 3.0-3.4
  - f) Manje od 2.9
16. Ako je majka zaposlena:
- a) Privatna tvrtka
  - b) Državna tvrtka
  - c) Vlastita tvrtka
17. Mjesečni kućni prihodi:
- a) Manje od 4.000 HRK
  - b) 4.000 – 7.000 HRK
  - c) 7.000 – 10.000 HRK
  - d) 10.000 – 15.000 HRK
  - e) 15.000 – 20.000 HRK
  - f) Više od 20.000 HRK
18. Trenutna stambena situacija?
- a) Obitelj posjeduje vlastiti stan
  - b) Obitelj živi u podstanarstvu
  - c) Drugo: _____
19. Broj članova kućanstva:
- a) Do 3
  - b) 4-6
  - c) 7 i više
20. Stambena situacija tijekom studija:
- a) Živim kod kuće s roditeljima
  - b) Živim u domu
  - c) Živim u unajmljenom stanu sam/a
  - d) Živim u unajmljenom stanu s cimerom/ima
  - e) Drugo: _____
21. Baviš li se izvannastavnim aktivnostima, ako jesi, koje su?
- _____
- _____
22. Prosječni uspjeh svih razreda srednje škole:
- a) 5.0
  - b) 4.5-4.9
  - c) 4.0-4.4
  - d) 3.5-3.9
23. Jesi li obavljao/la plaćeni posao u posljednjih 12 mjeseci za vrijeme trajanja nastave?
- a) Da, cijelo vrijeme radim
  - b) Da, povremeno radim
  - c) Ne
24. Prihodi tijekom studija?
- a) Primam džeparac od roditelja
  - b) Ne primam džeparac od roditelja, sam/a zarađujem svoj novac
  - c) Primam džeparac od roditelja i istovremeno zarađujem od studentskih poslova
  - d) Primam stipendiju
  - e) Nešto drugo: _____
25. Koja od sljedećih tvrdnji najbolje opisuje tvoju obiteljsku situaciju:
- a) Majka i otac žive zajedno
  - b) Roditelji su razvedeni, ali žive u zajedničkom domaćinstvu
  - c) Roditelji su razvedeni i ne žive zajedno
  - d) Imam jednog roditelja
  - e) Živim bez roditelja
26. Koristi li tvoja obitelj neku od sljedećih usluga u području informacijsko komunikacijskih tehnologija (moguće zaokružiti više odgovora):
- a) LCD ili plazma televizor
  - b) Pametni telefon
  - c) Internet
  - d) Digitalnu televiziju (npr. MaxTv)
  - e) Tablet
  - f) Prijenosno računalo

27. Procijeni imovinsko stanje kućanstva u odnosu na sredinu u kojoj živiš:

- a) Mnogo lošije od većine drugih
- b) Nešto lošije od većine drugih
- c) Ni bolje, ni lošije od većine drugih
- d) Nešto bolje od većine drugih
- e) Mnogo bolje od većine drugih

28. Procijeni broj knjiga u kućanstvu u kojem si proveo/la djetinjstvo:

- a) 0-10
- b) 11-25
- c) 26-100
- d) Više od 100

29. Procijeni koliko si pročitao/la knjiga (koje nisu vezane uz ispitnu literaturu) u proteklih 12 mjeseci:

- a) 0-5
- b) 6-10
- c) Više od 10

30. Slobodno vrijeme većinom provodim:

---

31. Znakom X procijeni stupanj slaganja sa slijedećim tvrdnjama:

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Moji roditelji cijeli svoj život ulažu u usavršavanje obrazovanja					
Svoje roditelje svaki dan mogu vidjeti s knjigom u ruci					
Televizor je kod kuće uključen cijeli dan					
Moji roditelji nemaju slobodnog vremena					
Moji roditelji često odlaze na putovanja					
Jednom u godinu dana mogu si priuštiti odlazak na odmor izvan države					
Često odlazimo na obiteljske večere ili obiteljska okupljanja					

32. Ako se prisjetiš srednje škole, na koji način si učio/la za ispite?

- a) Samostalno
- b) Uz pomoć prijatelja iz razreda
- c) Uz roditeljsku pomoć
- d) Samostalno, uz povremenu pomoć prijatelja iz razreda
- e) Samostalno, uz povremenu pomoć roditelja
- f) Kombinacija svega navedenog

33. Zaokruži točnu tvrdnju:

- a) Oduvijek sam znao/la koji ću fakultet upisati
- b) Fakultet kojeg studiram odabrao/la sam neposredno nakon završetka srednje škole
- c) Za određeni sam se fakultet odlučio/la tijekom srednje škole

34. Najveći utjecaj iz okoline na odabir fakulteta imali su:

- a) Roditelji i obitelj
- b) Prijatelji
- c) Društvene prilike
- d) Nitko posebno
- e) Drugo: _____

35. Zaokruži točnu tvrdnju (moguće zaokružiti više odgovora):

- a) Većinom sam položio/la ispite na prvom roku
- b) Većinu ispita ostavio/la sam za jesenski rok
- c) Sve planiram položiti u ljetnom roku
- d) Većinom sam sve kolokvirao/la, pa moram izaći samo na obavezne ispite (ako ih ima)

36. Znakom X procijeni stupanj slaganja sa slijedećim tvrdnjama:

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Smjer fakulteta sam odabrao/la zbog roditelja					
Iznimno mi je teško bilo odlučiti se koji fakultet upisati					
Mislim da neću naći posao nakon završenog fakulteta					
Roditelji se slažu s odabirom fakulteta kojeg studiram					
U bližoj se budućnosti vidim u zanimanju istom kao i roditelji					
Znam da me roditelji podupiru u svemu što radim					
Nakon fakulteta me čeka siguran posao					
Zadovoljan/na sam odabranim smjerom fakulteta kojeg studiram					
Roditelji su mi predlagali određeni fakultet, ali ja sam upisao/la drugi po svojoj volji					
Nakon preddiplomskog studija, vidim se na diplomskom studiju					

9.2. Protokol

PROTOKOL (2020)

Intervjuer: _____

Mjesto intervjuja: _____

PITANJA

ISPITANICI →

↓	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				
7																				
8																				
9																				
10																				
11																				
12																				
13																				
14																				
15																				
16																				
17																				
18																				
19																				
20																				
21																				
22																				
23																				
24																				
25																				
26																				
27																				
28																				
29																				
30																				

31.1																				
31.2																				
31.3																				
31.4																				
31.5																				
31.6																				
31.7																				
32																				
33																				
34																				
35																				
36.1																				
36.2																				
36.3																				
36.4																				
36.5																				
36.6																				
36.7																				
36.8																				
36.9																				
36.10																				

SAŽETAK

Tema ovog rada odnosi se na povezanost i utjecaj socioekonomskog statusa roditelja na obrazovne aspiracije studenata. U središnjem su interesu studenti prve i druge godine fakulteta odnosno njihove obrazovne aspiracije i općenito način života kao stavke koje se preslikavaju roditeljski socioekonomski status. Karakteristike socioekonomskog statusa koje se ispituju u ovom radu su razina obrazovanja roditelja, novčani prihodi kućanstva, način provođenja slobodnog vremena, broj knjiga i čitalačke aktivnosti. Cilj je bio ustanoviti u kojoj će mjeri djeca pratiti stope roditelja. Hoće li roditelji nametati svoje želje i ideje u pogledu obrazovanja djeteta te hoće li se to vidjeti kroz dobivene rezultate.

U radu je utvrđeno postojanje latentnog socioekonomskog utjecaja u smislu stupnja obrazovanja i očeva i majki. Visok stupanj obrazovanja značio je i pozitivan odnos prema fakultetskim obavezama i željama u nastavku školovanja. Rezultati su pokazali da kod roditelja i dalje prevladava podjela na muško-ženska zanimanja, o čemu svjedoči velik postotak očeva koji su se obrazovali u tehničkim zanimanjima, dok su se majke većinski obrazovale u društveno-humanističkim znanostima. Također se uvidjelo u korelaciju broja knjiga u kućnoj biblioteci s ukupnim brojem knjiga koje su studenti pročitali. Zaključak je da broj pročitanih knjiga nije povezan s roditeljskom čitalačkom navikom. Ipak, prema odgovorima koje su ispitanici dali, ne postoji nametnuti i prisilni socioekonomski utjecaj roditelja na dijete, u smislu nametnutih očekivanja.

Ključne riječi: socioekonomski utjecaj, kulturni kapital, obrazovne aspiracije, knjige, životni stil

SUMMARY

The subject matter of this paper are correlation and influence of parents socioeconomic status on students educational aspirations. In the central interest are freshman college students, their educational aspirations and both students lifestyle and parents lifestyle including reflection of parental socioeconomic status. The characteristics of the socioeconomic status examined in this paper are the level of education of the parents, household income, the way of spending free time, the number of books and reading activities. The goal was to determine the extent to which children would follow in their parents “footsteps”. Will the parents impose their wishes and ideas regarding the child's education and will this be seen through the results obtained.

The paper establishes the existence of latent socio-economic influence in terms of the education level both fathers and mothers. A high level of education also meant a positive attitude towards university obligations and desires in continuing education. The results showed that the division into male-female occupations still prevails among parents, as evidenced by the large percentage of fathers who were educated in technical occupations, while mothers were mostly educated in the social sciences and humanities. There was a correlation of the number of books in the home library with the total number of books students read. The conclusion is that the number of books read is not related to the parent's reading habit. However, according to the answers given by the respondents, there is no imposed and forced socio-economic influence of parents on the child, in terms of imposed expectations.

Key words: socioeconomic impact, cultural capital, educational aspirations, books, lifestyle

BILJEŠKA O AUTORICI

Antea Mrčela rođena je 10. listopada 1992. godine u Splitu. Svoje osnovnoškolsko obrazovanje stječe u O.Š. „Meje“ u Splitu, kao i glazbeno obrazovanje stečeno u glazbenoj školi „Josip Hatze“, instrumentalnog usmjerenja viola. Srednju školu pohađa u IV. Gimnaziji „Marko Marulić“ također u Splitu. Godine 2013. završava srednju glazbenu školu. U akademskoj godini 2014./2015. upisuje preddiplomski studij sociologije na Filozofskom fakultetu. Akademske godine 2016./2017. stječe titulu prvostupnice sociologije.

U slobodno vrijeme bavi se fotografiranjem, kao i praćenjem glazbene, filmske i književne umjetnosti te posjećuje razna kulturna i društvena događanja.

Izjava o pohrani završnog/diplomskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni
repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu

Student/ica: ANTEA MRČELA
Naslov rada: UTJECAJ SOCIOEKONOMSKOG STATUSA RODITEJA NA OBRAZOVNE ASPIRACIJE STUDENTA
Znanstveno područje: DRUŠTVENE ZNANOSTI
Znanstveno polje: SOCIOLOGIJA
Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD

Mentor/ica rada:

izr. prof. dr.sc. Gorana Bandalović

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

_____

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva:

izr. prof. dr.sc. Gorana Bandalović

doc. dr.sc. Ivanka Benčović

Toni Popović,
mag. soc.

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog (diplomskog rada) (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

- a) rad u otvorenom pristupu
  - b) rad dostupan studentima i djelatnicima FFST
  - c) široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).
- (zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnog) ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 23.9.2020.

Potpis studenta/studentice: _____

Antea Mrčela

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja ANTEA HRČEVA, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice SOCI OLOGIJE, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 23. 9. 2020.

Potpis

